Ազգ
Azg
armenian daily
26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1998 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 220 (1724)

«Հայաստան» հիմնադրամն ունեցավ նոր տնօրեն՝ Վահան Տեր-Ղեւոնդյան

Հաստատվեցին շրջանառվող լուրերը՝ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչության տնօրեն է նշանակվել Արգենտինայում Հայաստանի դեսպան Վահան Տեր-Ղեւոնդյանը: Լուրը հաղորդողն է Բուենոս Այրեսում լույս տեսնող ՌԱԿ «Սարդարապատ» թերթը՝ հիմնվելով դեսպանատնից ստացված հաղորդագրության վրա: Ըստ թերթի, Տեր-Ղեւոնդյանն Արգենտինայից Հայաստան է վերադառնալու դեկտեմբեր ամսին: Նախապես նա իբրեւ հավատարմատար ծառայել է Ֆրանսիայում Հայաստանի դեսպանատանը:

«Հայաստան» հիմնադրամի գործադիր տնօրենի պաշտոնը թափուր էր մնում Րաֆֆի Հովհաննիսյանի կարճատեւ պաշտոնավարությանը հաջորդած հրաժարականից հետո: Առաջին տնօրեն եղել էր Մանուշակ Պետրոսյանը, որ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականից անմիջապես հետո ներկայացրել էր իր հրաժարականը, քաղաքական բնույթ հաղորդելով ոչ քաղաքական՝ համահայկական լինելու սահմանված հիմնադրամին:

ՄՈՍԿՎԱ

ԱՊՀ ճակատագրում վճռական բեկում

Հայաստանի վարչապետի տրամադրությունը մարտական էր

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ
Մոսկվա, ԱՊՀ գագաթաժողով

ԱՊՀ բարեփոխումների առաջին ավետիսը բերեց գործադիր քարտուղար Բորիս Բերեզովսկին: Նոյեմբերի 25-ին «Պրեզիդենտ հոթելում» հավաքվեցին ԱՊՀ անդամ պետությունների կառավարությունների ղեկավարները՝ 29-րդ նիստում վճռելու համագործակցության կառույցի բարենորոգման ճակատագիրը: Վարչապետ Արմեն Դարբինյանի գլխավորած պատվիրակությունը Վնուկովոյի օդանավակայանից անմիջապես ուղեւորվեց «Պրեզիդենտ հոթել»: Նիստի օրակարգը ծանրաբեռ էր՝ 13 համաձայնագրի նախագիծ, որոնք պետք է քննարկվեին վարչապետների մակարդակով, եւ 30 տասնյակից ավելի քաղաքական, ռազմական ու տնտեսական հարցեր, որոնց նպատակը համագործակցության անդամ պետությունների ինտեգրացիան է: Սակայն ի սկզբանե հարցերի հարցը՝ «ԱՊՀ գործունեության կատարելագործման եւ նրա բարենորոգման հարցերով հասնել միջպետական խորհրդաժողովի ընթացքի մասին», գնկուցողն էր Բ. Բերեզովսկին: Նիստին առաջինը նա ժամանեց բարձրաստիճան պաշտոնյաներից, բայց համառորեն հրաժարվեց նախնական հարցերին պատասխանելու բոլոր առաջարկներից: Ամենավերջում, երբ դահլիճ էր մտնում ՌԴ առաջին փոխվարչապետ Վադիմ Գուստովը, տեղական լրագրողները շեշտեցին՝ ահա Բերեզովսկու ծրագրերի առաջին խորտակողը: ԱՊՀ կառույցի լրատվությունը հավաստում էր, որ Բ. Բերեզովսկու շրջայցը հանրապետություններով բարեբաստիկ էր, եւ անդամ պետությունների նախագահների գերակշիռ մասը՝ 12-ից 9-ը պաշտպանել է բարեփոխման վճռական տարբերակը՝ ծանրաշարժ կառույցի պարզեցում, 60 ավելի անորոշ գործառույթներով կոմիտեների փոխարեն՝ իրական լիազորություններով գործող կառույց: Բ. Բերեզովսկին վստահ է, որ նորացված ԱՊՀ կառույցում պետք է աշխատեն նոր մարդիկ, համագործակցության բոլոր երկրների պրոֆեսիոնալ, կրթված շուկայական տնտեսության գիտակ՝ առանց որի չի գործի ոչ մի անգամ լավագույն եւ արդիական համակարգ:

Տես ▸ էջ 8

ԵԱՀԿ ԱՅՑ

Բրոնիսլավ Գերեմեկը հուսով է, որ Ադրբեջանը եւս կընդունի ընդհանուր պետության գաղափարը

Պաշտոնական այցով Հայաստան ժամանած ԵԱՀԿ գործող նախագահ, Լեհաստանի արտգործնախարար Բրոնիսլավ Գերեմեկը երեկ կառավարության ընդունելությունների տանը հանդիպեց լրագրողներին: Նա տեղեկացրեց, որ Հայաստանում վարած իր բանակցությունները հնարավորություն տվեցին ավելի մոտիկից ծանոթանալու Հայաստանի իրավիճակին, ԼՂՀ հակամարտության հիմնախնդրին, ժողովրդավարական գործընթացին: Ընդգծեց, որ Հայաստանը եվրոպայի բաղկացուցիչ մասն է, ԵԱՀԿ անդամ, ուստի Հայաստանի անվտանգության հարցը եվրոպական մտահոգության առարկան է: Գերեմեկը գոհունակություն հայտնեց, որ ընդհանուր պետության գաղափարն ընդունվել է Երեւանի, Ստեփանակերտի կողմից՝ նշելով, որ Մինսկի խմբի փաստաթուղթը հարկավոր է մանրամասն քննարկել: Ընդունելով, որ մանրամասնությունների վերաբերյալ կան որոշ կրիտիկական պահանջներ, գտնում է, որ փաստաթուղթը կարելի է ընդունել սկզբնակետ՝ բանակցությունների գործընթացի համար: Թեպետ Ադրբեջանի արտգործնախարարը հայտարարել է, որ առաջարկն անընդունելի է, սակայն ԵԱՀԿ նախագահողը հույս հայտնեց, որ դա Ադրբեջանի վերջին խոսքը չէ, եւ բանակցությունների վերսկսումը հեռու չէ: «Իմ զգացողությունն այն է, որ Հայաստանի եւ ԼՂՀ-ի շահերից է բխում առաջարկը, Ադրբեջանի հետ կլինեն համապատասխան բանակցություններ եւ ընդհանուր լուծումներ կգտնվեն»: Որպես Լեհաստանի արտգործնախարար, Գերեմեկը ՀՀ իշխանությունների հետ քննարկել է նաեւ երկկողմ հարաբերություններին առնչվող հարցեր: Նա նկատեց, որ լեհ-հայկական գործակցությունը շարունակվելու է:

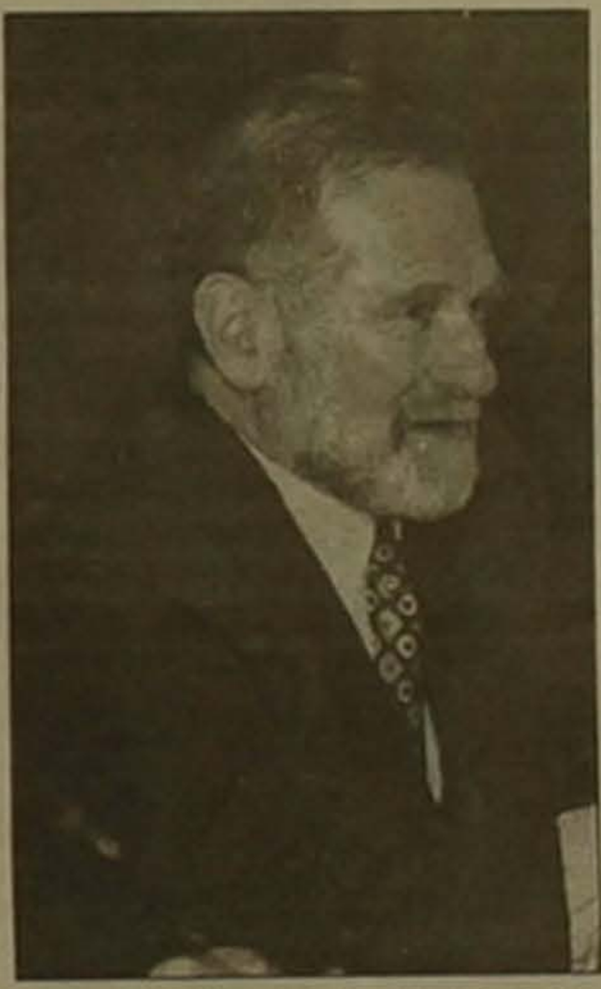

Տես ▸ էջ 2

«Պեռնո Ռիկարը» չի հրաժարվում կոնյակի գործարանի գործարքից

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ ԱԺ հասարակայնության հետ կապերի վարչության հաղորդագրության համաձայն, Ազգային ժողովի նախագահ Խոսրով Հարությունյանը նոյեմբերի 25-ին ընդունեց ֆրանսիական «Պեռնո Ռիկար» ձեռնարկության գլխավոր տնօրեն Էրիկ դը Պոնսենին:

Պրն դը Պոնսենի հավաստմամբ, կոնյակի գործարանի սեփականաշնորհման շուրջ բանակցությունները Հայաստանի կառավարության հետ ընթանում են արդյունավետ, եւ ներկայումս ճշգրտվում են գործարքի մանրամասները: Նա հերքեց վերջերս տարածված այն լուրերը, թե իբր ֆրանսիական կողմը հրաժարվել է գործարքից, նշելով, որ որոշակի ծագման պատճառները զուտ տեխնիկական են, եւ գործարքը կնքելու իրենց որոշումը հաստատուն է: Պրն Պոնսենն այդ կապակցությամբ հայտնեց, որ արդեն գնվել է մեծ քանակությամբ խաղող, ինչպես նաեւ նախատեսվում է շինության վերանորոգումը:

Խ. Հարությունյանը գոհունակություն հայտնեց «Պեռնո Ռիկարի» տնօրենության եւ Հայաստանի կառավարության համագործակցության առնչությամբ, ընդգծեց հանրապետության իշխանությունների հաստատակամությունը տնտեսական քաղաքականության խնդիրներում: Զրույցի ընթացքում քննարկվեցին ապրանքաշահներին, հայկական կոնյակի վարկանիշը բարձր պահելու նպատակով՝ կեղծարարությունը բացառելու ուղիներին, շուկաների ընդլայնմանն առնչվող հարցեր: Ըստ ձեռնարկության տնօրենի, գյուղացիներից խաղողը գնելու մասին պայմանագրերը կնքվելու են 20 տարի ժամկետով, պայմանով, որ նրանք տարեցտարի բարելավեն այգիների վիճակը: Նա նաեւ հայտնեց «Պեռնո Ռիկարի» պատրաստակամությունը հայաստանյան դեղձի եւ ծիրանի մեծաքանակ գնումների վերաբերյալ:

Թուրք սահմանապահները սպանել են Լուկաշին գյուղի բնակիչ Աշոտ Խաչատրյանին

Երեկ «Ազգի» խմբագրություն ահազանգ ստացվեց, որ թուրք սահմանապահների կողմից սպանվել է Արմավիրի մարզի Լուկաշին գյուղի բնակիչ: Դեպքի մանրամասները ճշտելու նպատակով դիմեցինք ՆԳ եւ ԱԱՆ, ԱԳՆ եւ ՌԴ սահմանապահ ծառայությանը, սակայն հաջողվեց փաստի վերաբերյալ որոշ մանրամասներ տեղեկանալ միայն ՆԳ եւ ԱԱՆ հասարակայնության հետ կապերի եւ լրատվության վարչությունից: Նոյեմբերի 20-ին, ժամը 20-ին, Թուրքիայի սահմանապահ ծառայության կողմից Մարգարայի թիվ 16 սահմանապահ ուղեկալում ՌԴ ֆեդերալ սահմանապահ ծառայությանն է հանձնվել Լուկաշինի բնակիչ Աշոտ Յուրիկի Խաչատրյանի (ծնված 1976 թ.) դիակը՝ կրծքավանդակի մասում հրազենային վնասվածքի հետքերով: Փաստի վերաբերյալ թուրքական կողմը հայտարարել է, թե նոյեմբերի 19-ին, ժամը 14:30-ի սահմաններում, Փշատավան գյուղի մոտակայքում խախտվել է սահմանը եւ ձերբակալման պահին Աշոտ Խաչատրյանը սպանվել է Թուրքիայի սահմանապահների կողմից:

Փաստի առնչությամբ հարուցվել է քրեական գործ, քննությունը վարում է ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱՆ քննչական վարչությունը:

Ա. Ս.

Ըստ «Հյուրրիյեթի», Իտալիայում Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու օրինագիծ

ԱՆԿԱՐԱ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Հյուրրիյեթ» թերթը հաղորդում է, որ Իտալիայի որոշ քաղաքական շրջանակներ ուզում են Օջալանին առնչված ճգնաժամից օգտվել հայերի ցեղասպանության հարցը բարձրացնելու համար: Իտալիայի անջատական Հյուսիսային միությունը եւ «Կանաչների» կուսակցությունը հայտարարել են, որ մտադիր են այս շաբաթ խորհրդարանի եւ Սենատի նախագահությունների քննարկմանը դնել օրինագիծ հայերի ցեղասպանության մասին: Լրագիրը հաղորդում է, որ Օջալանի կապակցությամբ Իտալիայի եւ Լիբիայի ղեկավար Քադաֆիի միջեւ կնքվող գործարքը վերջին պահին խանգարել է ԱՄՆ-ը: Քադաֆին համաձայնել էր ընդունել Օջալանին, սակայն ԱՄՆ-ը, իմանալով գործարքի մասին, նախազգուշացրել էր Իտալիային, որը վերջին պահին հրաժարվել է այդ պլանից:

Կասկածյալներ Գալինա Ստարովոյտովայի սպանության գործում

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Սանկտ Պետերբուրգում կալանվել են Մոսխաղղումայի անկախ պատգամավոր Յուրի Զագրեբնու օգնական Լեւ Վոլոխոնսկին եւ «Սոբաչյա ժիզն» թերթի գործադիր տնօրեն Ալեքսանդր Բաբեցկին: Ժամանակին այլախոհության համար երկու անգամ ազատազրկման դատապարտված Վոլոխոնսկին վկաների ներկայությամբ խոստացել է հաշվեհարդար տեսնել Ստարովոյտովայի հետ, իսկ Բաբեցկին պարզապես նրա հետ նույն բնակարանում է բնակվում: Մեկ օր անց նրանց բաց են թողել: Այնուամենայնիվ ՆԳ նախարարությունը հայտարարություն է տարածել, որ օպերատիվ գործողությունները «լուրջ ձերբակալությունների» են հանգեցրել, հաղորդել է «Կոմերսանտ» թերթը:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Յըլմազի կառավարությունը տապալվեց

Ինչպես երեկվա համարում նախատեսել էր մեր քաղաքական մեկնաբանը, վարչապետ Մեսութ Յըլմազի կառավարությունը Մեջլիսում անվստահության քվե ստանալով տապալվեց: Մեջլիսի 550 անդամներից երեկվա նիստին մասնակցեցին 528-ը, որոնցից 314-ն անվստահությանը «կողմ» եւ 214-ը «դեմ» քվեարկեցին: Հիշեցնենք վարչապետ Յըլմազի դեմ մեղադրանքը՝ մաֆիայի հետ իր կառավարության նախկին ու ներկա անդամներից ոմանց եւ անձամբ իր համագործակցությունը:

Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը երեկ երեկոյան արդեն ձեռնարկեց նոր վարչապետ նշանակելու շփումներ: Առաջին հերթին նա ընդունեց նախկին վարչապետ Էրբաքանի «Բարօրություն» կուսակցության իրավահաջորդ «Առաքինություն» կուսակցության պետ Ռեջաի Քութանին, որ Յըլմազի կառավարության տապալումը պահանջող գլխավոր տեռորներից էր:

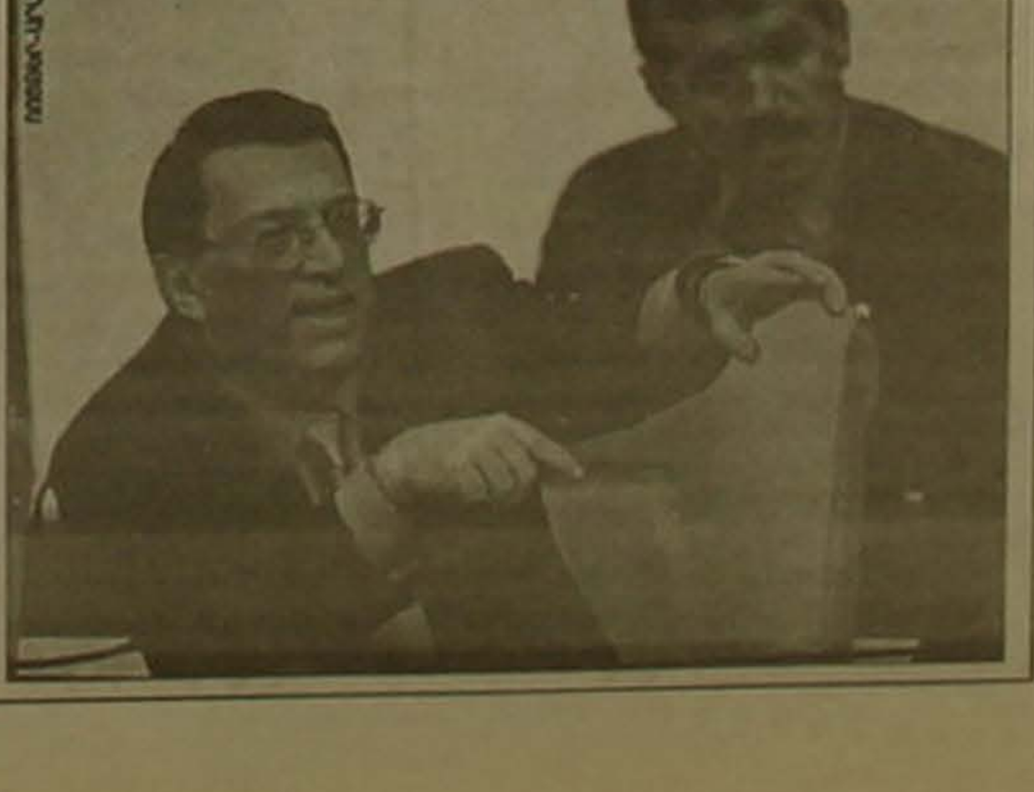

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԿՈԼԵԳԻԱՅԻ ՆԻՍՏ

Դատախազական կադրերին սպասում է ատեստավորման «քավարանը»

Առաջիկա երեք տարիներին ՀՀ դատախազության կադրային ներուժը լուրջ քննության կենթարկվի, ինչպես արձանագրվեց կոլեգիայի երեկվա նիստում. ՀՀ գլխավոր դատախազ Աղվան Հովսեփյանի հրամանով ստեղծված է ատեստավորման հանձնաժողով՝ դատախազի տեղակալ Արմեն Խաչատրյանի գլխավորությամբ, որը սահմանված կարգով կստուգի դատախազության աշխատակիցների որակավորումը։ Կազմված են ատեստավորման թերթիկներ, որոնցում տարածքային դատախազները նախնական կարգով կգնահատեն դատախազներին եւ քննիչներին՝ ամենայն պատասխանատվությամբ մոտենալով օբյեկտիվության պահանջին։ Եթե ատեստավորումն ի հայտ բերի, որ նախնական գնահատականներն էականորեն տարբերվում են իրականությունից, տարածքային դատախազները կենթարկվեն պատասխանատվության։ Օգնել դատախազության աշխատակիցներին՝ գտնելու իրենց տեղը համակարգում, ահա ատեստավորման նպատակը, պարզաբանեց պրն Հովսեփյանը։ «Եթե մարդը լավ սեղան է սարքում, ապա չի կարելի պահանջել, որ պատ շարի. ամեն մեկն իր տեղում պետք է լինի» պատկերավոր արտահայտվեց գլխավոր դատախազը՝ ասելիքն ամրապնդելով Աշտարակի դատախազի փոխատեղման օրինակով։ Վերջինս նոր տեղում (ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկների ցանցում) իրեն լավ է զգում, մինչդեռ նախկինում անընդհատ փնովվում էր (թերթերն էլ գրեցին, թե հայտնի քաղաքական գործիչներից մեկի եղբայրն է, դրա համար ազատվեց աշխատանքից, ավելացրեց նա)։

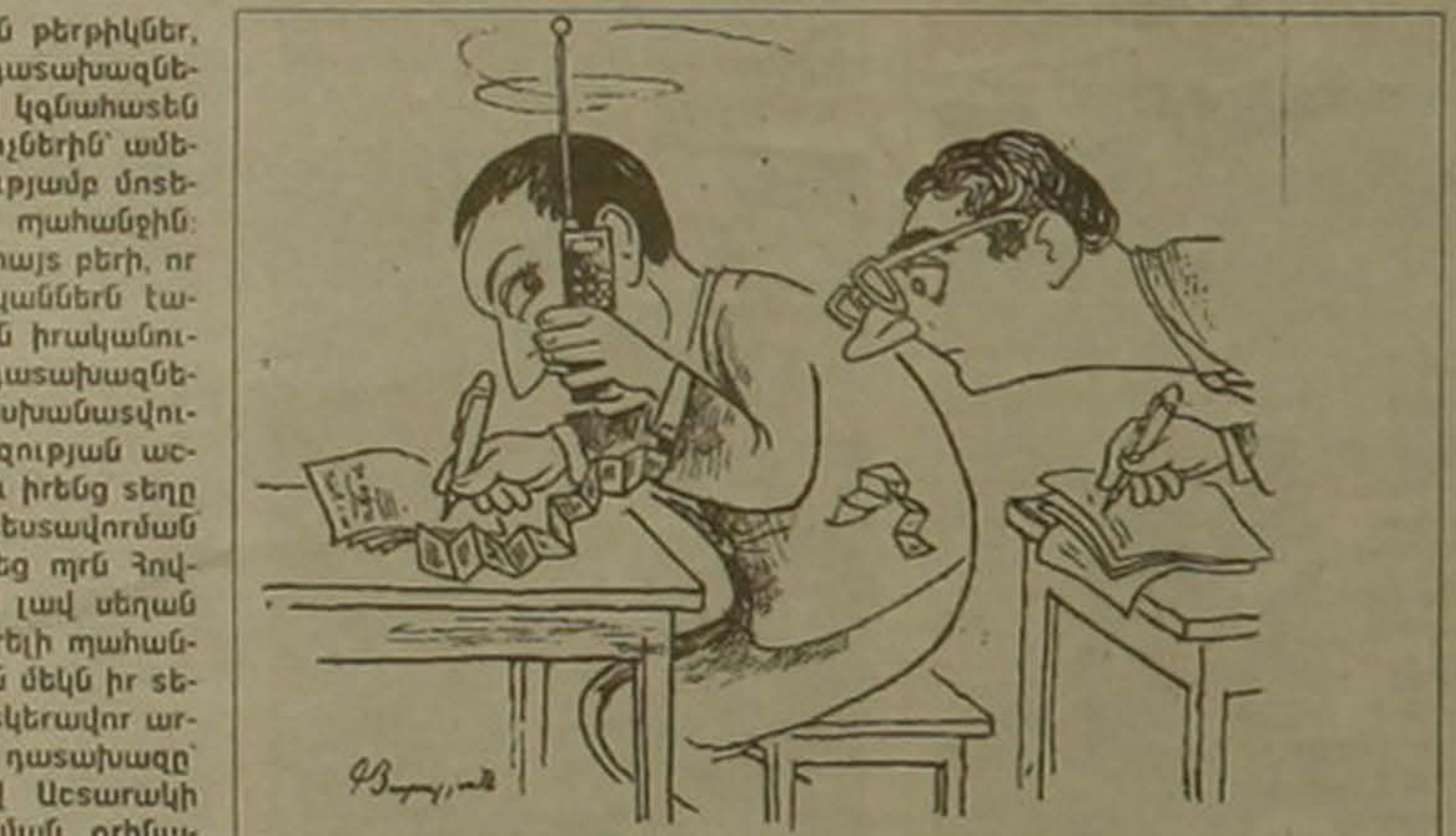

Նիստի օրակարգում երեք հարց էր՝ հրազենի եւ պայթուցիկ նյութերի օգտագործմամբ կատարված հանցագործությունների նկատմամբ դատախազական հսկողության պրակտիկայի ամփոփումը, Երեւանի Խորհրդային տարածքի եւ Արթիկի միջշրջանային դատախազությունների գործունեության ստուգման արդյունքների քննարկումը։

Հրազենի եւ պայթուցիկ նյութերի օգտագործմամբ կատարված հանցագործությունների թիվը 1998 թ. առաջին կիսամյակում նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատությամբ աճել է 16,1 տոկոսով, տեղեկացրեց իրավապահ մարմիններում նախաքննության եւ հետաքննության օրինականության հսկողության վարչության պետի տեղակալ Ս. Մանուկյանը՝ քննարկումը կարեւորելով այդ հանցագործությունների ծավալի աճով։ Նման ամփոփում վաղուց չի կատարվել, այդ կարգի գործերի նախապատրաստման եւ քննության ընթացքում թույլ են տրվել էական բացթողումներ, առկա են ոչ պատշաճ դատախազական հսկողություն, անորակ հետաքննություններ, հանցագործությունների թերի բացահայտում, քաղաքացիներին պատճառված վնասի անբավարար վերականգնում։ Ըստ այդմ, հրազենային հանցագործությունների բացահայտումը ետ է մնում հանցագործությունների բացահայտման ընդհանուր ցուցանիշից եւ, 1997 թ.-ին առաջին կիսամյակի արդյունքներով 96-ի համեմատ նվազել է 11,3 տոկոսով։ Հանցագործությունների 41,1 տոկոսը 1997-ին, 32,5 տոկոսը 1998-ի առաջին կիսամյակում բաժին է ընկել Երեւանին, «աչքի են ընկել» Գորիսի, Արտաշատի, Նաիրիի, Էջմիածնի տարածքները։

Անելիքներն այս ոլորտում շատ են, ուստի քաղաքային, տարածքային տրանսպորտի դատախազների ուշադրությունը հրավիրվեց պատշաճ դատախազական հսկողության, հանցագործությունների դինամիկան եւ բացահայտման պրակտիկան ՆԳ մարմինների հետ համատեղ վերլուծելու եւ հանցագործությունները կանխելու անհրաժեշտության վրա։

Խորհրդային տարածքի դատախազության գործունեության մեջ նույնպես էական թերություններ նշվեցին. արարքների սխալ որակումներ, թերի քննություն, ապացույցների սխալ գնահատում, գործերի անօրինական կարճում (զեկուցող՝ տնտեսական, սոցիալական եւ բնապահպան ոլորտներում օրենքների կատարումը հսկող բաժնի պետ Ա. Ասլանյան)։ Հայաստանի տարածքում հանցագործությունների թվի նվազման խորապատկերում Խորհրդային տարածքում հանցագործություններն աճի միտում ունեն, ինչը տարածքային դատախազը փորձեց արդարացնել ընդգրկման ծավալով, տարածքում տեղակայված զինկոմիսարիատից «մուտք գործող» զինծառայությունից խուսափելու դեպքերի մեծ թվով, բնակչության սոցիալական աննպաստ վիճակով։ Սակայն գլխավոր դատախազն առարկեց. աճել է նաեւ ծանր հանցագործությունների թիվը, մինչդեռ տարածքում ընդգրկված են ամենափորձառու քննիչներ։ Պրն Հովսեփյանը մասնանշեց ձերբակալությունից ազատվելու դեպքերի բարձր տոկոսը, փորձաքննության դերի թերագնահատումը։ Աշխատակիցների ծանրաբեռնվածությունն անհամաչափ է, աշխատանքային ծրագիրը մեկ եռամսյակ չի կատարվել, ընդգծեց նա. «Լավ է, իհարկե, որ կենսաթոշակային հիմնադրամը 75 տոկոսով վերականգնել եք, բայց դատախազությունը հո հիմնադրամի իրավաբանական ծառայությունը չէ»։ Կոլեգիան, նշելով տարածքային դատախազության էական թերացումները, վերջնական գնահատականին որոշեց անդրադառնալ տարեվերջին՝ կոնկրետ գործերի ուսումնասիրությունից հետո, իսկ գլխավոր դատախազը նշեց աշխատանքն արդյունավետ վերաբաշխելու օգտակարությունը։

Արթիկի միջշրջանային դատախազության գործունեության արդյունքները ներկայացրեց կազմակերպական-վերահսկողական բաժնի պետ Ա. Գյուլամիրյանը՝ կատարված «որոշ աշխատանքի» հետ դատախազական հսկողության, հանցագործությունների դեմ պայքարի, կանխարգելման եւ բացահայտման, քննության որակի վերաբերյալ լուրջ մտահոգություններ հայտնելով։ Նշվեց, որ դատախազությունը պատշաճ սկզբունքայնություն չի ցուցաբերել անհիմն կալանումները, ձերբակալությունները եւ խուզարկությունները կանխելու գործում, էական բարելավում են պահանջում դատախազական հսկողությունը, քաղաքացիներին պատճառված նյութական վնասի վերականգնումը, աշխատանքի պլանավորումը եւ կատարողական կարգապահությունը, պարտականությունների բաշխումը եւ դատախազական փաստաթղթերի կազմումը։ Այնուամենայնիվ, այս դեպքում նույնպես, ընդհանուր առմամբ անբավարար համարելով կատարված աշխատանքը, կոլեգիան նպատակահարմար գտավ հետաձգել «դատավճիռը»՝ չբացառելով կարգապահական տույժերի կիրառումը։

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՆՈՐ ՖԻԼՄ

Գերմանական հեռուստատեսությունն անդրադարձավ Հայաստանին

«Աստծուց մոռացված երկիր»։ Այսպես էր վերնագրված նոյեմբերի 21-ին գերմանական WDR հեռուստաալիքով եթեր սփռված մոտ կեսժամանոց ֆիլմը։ Ռոլֆ Հոլուֆելդի 1998-ին ստեղծած այս ֆիլմը, որ «Աստված եւ երկիր» հեռուստաշարքից էր եւ ծրագրում հայտնվել էր նաեւ փակագծերում «Հայաստանը երեկ եւ այսօր» վերնագրով, ամփոփ էր ու, կարելի է ասել, թե աշխարհի այդ անկյունը չտեսած հետաքրքրվողի համար բավարար ազդակ ուներ նրա մասին տնտղելու, գտնելու, կարդալու։ Մանավանդ որ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի խոսքում քրիստոնյա աշխարհին ուղղված հրավեր էլ կար՝ 2001 թվին Հայաստանը սպասում է բոլորին։ Տեսախցիկը մեզ համար խիստ ծանոթ հասցեներ էր հավաքել՝ Գառնի, Գեղարդ, Էջմիածին, Արարատ, Էրեբունի, Ցեղասպանության թանգարան, Հանրապետության հրապարակ, մետրո... «Լավ էր, որ գոնե այս անգամ խաչքարերից, վանքերից ու թանգարանային հնություններից զատ տեսանք, թե երեւանցին, օրինակ, ինչ տեսակ է քայլում, ինչ ավտոբուս է նստում, շուկայում ինչն ինչ արժե», հեռախոսով կարծիք հայտնեց ճամփորդությունը մասնագիտություն դարձրած գերմանացի ծանոթներիցս մեկը։ Իսկ հարեւանիս հատկապես զարմացրել էր միդռնանի ավտոբուսների գոյությունը մեր «ժամանակակից քաղաքում»։

ՀՀ արտգործնախարարի մայիսին կայացած ԳԴՀ այցը տեղ չէր գտել ֆիլմում, թեպետ դրա ընթացքում Գերմանիան վերստացավ Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ գերեվարված մշակութային արժեքները։ Ֆիլմի երկրորդ հատվածը նվիրված էր Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ին, մասնավորապես նրա՝ 1998-ի հունվարին Գերմանիա կատարած այցին։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

ԱՅՑ

Բրոնիսլավ Գերեմեկը հույսով է, որ Ադրբեջանը եւս կընդունի ընդհանուր պետության գաղափարը

Սկիզբը էջ 1

Նա միաժամանակ գոհունակություն հայտնեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանն ընդունել է Լեհաստանի նախագահի հրավերը։ Լրագրողների հարցերին պատասխանելով կրկին ընդգծեց, որ Մինսկի խմբի փաստաթուղթը չպետք է ընդունել բանակցությունների վերջնական արդյունք, այլ միայն հիմք եւ հույս հայտնեց, որ ընդհանուր պետության գաղափարը կարող է ընդունվել հակամարտության բոլոր կողմերից։ Հավելելով, որ ԵԱՀԿ-ի համար կարեւոր է նաեւ ընդունել որոշում բանակցությունների հաջորդ փուլի համար։ Ստամբուլում կայանալիք ԵԱՀԿ գագաթաժողովի վերաբերյալ հույս հայտնեց, որ Հայաստանն ընդունելու է այս վայրը, սակայն սա դեռ վերջնական չէ եւ եթե, այնուամենայնիվ, Հայաստանը հրաժարվի, ապա Օսլոյում հարցը կդրվի քննարկման։ Ըստ Գերեմեկի, առանձնահատուկ կարգավիճակի գաղափարը թույլ չի տալիս քննարկել ազգային անկախության կամ տեղական ինքնավարության խնդիրներ, որոնք մերժելի են մի դեպքում Հայաստանի, մյուս դեպքում՝ Ադրբեջանի համար, այլ պետք է քննարկվեն մշակութային ինքնության, տեղական եւ կենտրոնական կառավարությունների միջեւ հարաբերությունների, փողի տեսակի, մաքսերի եւ հարկերի, բանակի եւ ոստիկանության խնդիրներ։ Գերեմեկի խոսքերով, ընդհանուր պետության մոդելը կարող է օրինակ ծառայել Աբխազիայի եւ Օսիայի համար եւս, թեպետ յուրաքանչյուր պետություն ունի խնդրի առանձնահատկություններ։ ԵԱՀԿ նախագահողի կարծիքով, ԵԱՀԿ-ն այն կառույցն է, որի շրջանակներում պետք է լուծվի ԼՂՀ-ի հիմնախնդիրը եւ գտնում է, որ առաջարկված մեխանիզմը հիմնախնդրի լուծման լավագույն տարբերակն է, նայած շահագրգիռ կողմերի արձագանքը ինչպիսին կլինի։

Վերջում Լեհաստանի արտգործնախարարը տեղեկացրեց, որ հայկական կոնյակը Լեհաստանում բավականին ճանաչված է եւ գտնում է, որ շատ ուրիշ ապրանքներ եւս կարելի է ներմուծել լեհական շուկա, քանի որ, ըստ նրա, լեհական տնտեսության համար Հայաստանը հետաքրքրություն է ներկայացնում։

ԱՐԱՔՍ ՄԱՖԱՐՅԱՆ

Որակի միջազգային «Ոսկե աստղ» հայկական ձեռնարկություններին

Վերջերս Եվրակոնվենցիայի «Ոսկե աստղ» որակի միջազգային մրցանակաբաշխությանը հայկական երեք ձեռնարկություններ «Սիլ» կոնցեռնի «Պոլիպլաստ» պլաստմասսայե իրերի, Քաջարանի պղնձամոլիբդենային եւ Նուռնուսի մարմարի գործարանը արժանացել են մրցանակների։ Փարիզի «Կոնկորդ Լաֆաեթ» հյուրանոցում տեղի ունեցած այս հեղինակավոր հանդիսությանը, որին մասնակցում են աշխարհի 5 երկրամասերի հարյուրավոր ձեռնարկություններ, ամեն տարի տնտեսության յուրաքանչյուր ճյուղից (սկսած արդյունաբերություն, վերջացրած սպասարկում) ընտրվում է մեկ ձեռնարկություն, որին եւ շնորհվում է «Ոսկե աստղ» լոգոն կրելու բացառիկ իրավունք եւ աշխարհի 136 երկրների կողմից ճանաչվող որակի վկայական։ Մասնավորապես «Սիլ գրուպ» կոնցեռնին տրված այդ վկայականում նշված է. «Տրվում է միջազգային «Ոսկե աստղ» բիզնեսի աշխարհում բարձր պրոֆեսիոնալիզմի եւ անգնահատելի ներդրման համար»։ «Ոսկե աստղ» մրցանակը՝ քառաթեւ աստղով խորհրդանշվող լոգոն, որն ինքնին միջազգային ստանդարտներին համապատասխան արտադրանքի երաշխիք է, արտադրանքի վրա կրելուց բացի, հնարավորություն է տալիս դառնալ BID («Բիզնեսի նախաձեռնությունների ուղղություններ») միջազգային կազմակերպության անդամ։ BID-ն իր անդամներին ապահովում է տնտեսության բոլոր ճյուղերի մասին համակողմանի տեղեկատվությամբ։ Վերոհիշյալ առավելությունների հետ մեկտեղ, սակայն, «Ոսկե աստղ» կրող ձեռնարկությունն իր վրա է վերցնում որակի չափանիշների ապահովման պարտավորվածություն։

Հ.Գ.- Ընդհանրապես որակի համար մրցանակների եւ վկայականների առկայությունը որպես տվյալ ձեռնարկության հեղինակության ցուցանիշներից մեկը, արդեն վաղուց ընդունված է Արեւմուտքում։ Այդ մրցանակները կարող են տալ ե՛ւ երկրների կառավարությունները՝ հայրենական արտադրությունը խթանելու նպատակով, ե՛ւ միջազգային հեղինակավոր կազմակերպությունները։ Ինչպես հայտնի է, վերջերս Հայաստանում եւս տեղի ունեցավ արտադրանքի եւ ծառայությունների մատուցման որակի ասպարեզում ՀՀ 1998 թ.-ի մրցանակաբաշխությունը, որտեղ մրցանակներ ստացան 10 հայկական ձեռնարկություններ։ Դրանց ընտրությունը կատարվել է «Հայպետստանդարտի» կողմից, որն, ի դեպ, արդյունաբերողների եւ գործարարների շրջանում ունի իր համար ոչ այնքան շահեկան գնահատական։ «Հայպետստանդարտի» ղեկավարի հետ հարցազրույցը՝ առաջիկայում։

Գ. ՄՈՒՐԱՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է սարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ՁՈՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Գովազդի «Ազգին» պատասխանատու է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ատելության տրամաբանությունը

Արտաքին քաղաքականությունը ՀՀՇ-ական ծուռ հայելում

Տեւական ժամանակ է, ինչ նախկին իշխանավորների մի որոշակի խումբ զբաղվում է հասարակական գիտակցության մշակմամբ, իբր 1998 թ. փետրվարյան իշխանափոխությունից հետո երկրում եթե մի բան փոխվել է, ապա միայն դեպի վատը։ Այդպիսիների հարձակումների թիրախն է հատկապես Հայաստանի ներկա իշխանությունների արտաքին քաղաքականությունը։ Հասկանալի է։ Այլ ոլորտներից խոսելու բան հավանաբար չունեն ու հիմա մտավարժանքներ են անում ամենից շատ այն ոլորտի վերաբերյալ, որի արդյունքները միշտ չէ, որ տեսանելի են։ Խոսքը Թուրքիայի հետ մեր հարաբերությունների, արցախյան կարգավորման խնդրի ՀՀՇ-ական շահարկումների մասին է։

Այսպես, ՀՀՇ պաշտոնաթերթ «Հայքի» 1998 թ. նոյեմբերի 20-ի «Ինչո՞ւ Վրաստանի քրդերը չեն բողոքում» հրապարակման մեջ («Հայք» ստորագրությամբ), որն արտաքուստ նվիրված է հայաստանաբնակ քրդերի երեւանյան ցույցերին՝ ի պաշտպանություն Աբդուլա Օջալանի, այսպիսի մերկապարանոց հավաստում կա. «Եթե հաշվի առնենք, որ Ռուսաստանը քրդական պայքարի հովանավորներից է, իսկ Հայաստանում իշխանության հասած քաղաքական ուժերը հայ-թուրքական հարաբերությունները տեսնում են «ծովից ծով Հայաստանի» ենթատեքստում (ինչը, հասկանալի պատճառներով, խրախուսվում է Ռուսաստանի կողմից), ապա կարելի է ենթադրել, որ Հայաստանի մասնակցությունը թուրք-քրդական «խաղերին» նախապես ծրագրված է, եւ դրա դեմ պայքարելն անիմաստ է»։

Հարց է առաջանում. «Հայքն» այդ որտե՞ղ է տեսել թեկուզեւ մի ամենաաննշան փաստ, որ Հայաստանի իշխանությունները հայ-թուրքական հարաբերություններում ելնում են «ծովից ծով Հայաստանի» հայեցակետից։ Կարող եմ անվարան մատնացույց անել՝ թուրքական մամուլում։ Քանզի սա իրոք թուրքական մամուլում տարիներ ի վեր շահարկվող զրպարտություն է, որի թաքնված զսպանակը Հայոց ցեղասպանությունը մեր կողմից հիշատակելը նախականխելն է։ Որքանո՞վ է վայել հայաստանյան քաղաքական կուսակցությանը, այն էլ ոչ վաղ անցյալում՝ կառավարող, եւ նրա պաշտոնաթերթին՝ հանդես գալու թուրքական կողմի այս բարբաջանքը կրկնողի ու նույնիսկ հաստատողի դերում։ Եվ ապա, «Հայքը» կարո՞ղ է բերել «թուրք-քրդական խաղերին» Հայաստանի «ծրագրված մասնակցության» դարձյալ ամենաաննշան մի վկայություն։ Եթե այդպիսի եզրակացության համար հիմք է ծառայել միայն այն, որ Հայաստանի իշխանությունները («Հայքի» պնդմամբ՝ հակառակ Վրաստանի իշխանությունների) ընդամենը չեն խոչընդոտել ի պաշտպանություն Օջալանի բողոքի ցույցի անցկացումը Հայաստանում, ապա դա չափազանց խախուտ «հիմք» է։ Քրդերի բողոքի ցույցը չարգելելով, Հայաստանի իշխանությունները միմիայն հարգել են Հայաստանի Հանրապետության ազգությամբ քուրդ քաղաքացիների իրավահավասարության, նրանց ազատ խոսքի իրավունքը, ազգային զգացմունքները, ընդսմին, ելնելով մարդու իրավունքների միջազգայնորեն ընդունված չափանիշներից, ուրիշ ոչինչ։ Բացի այդ, որքանո՞վ է բարոյական բազմամիլիոն քուրդ ժողովրդի ազգային ինքնորոշման երկարամյա արյունահեղ պայքարը բնորոշել իբրեւ «թուրք-քրդական խաղեր»։ Դա ամենեւին «խաղ» չէ, կենաց-մահու պայքար է բռնակալ մի երկրի եւ նրա հպատակ ազգային փոքրամասնության միջեւ, պայքար ընդդեմ անլուր ճնշումների, ընդդեմ թուրքական ձուլումի ու զուլումի, որ ում-ում՝ հայերիս լավ է ծանոթ։ Ի վերջո, քրդական ցույցեր տեղի են ունենում ամենուրեք, նաեւ եվրոպական մայրաքաղաքներում, եւ Հայաստանը բնավ բացառություն չէ։ «Հայքի» խղճին է մնում այն պնդումը, թե Վրաստանում այդ ցույցերն այնքան «լայնամասշտաբ» չեն, որքան Հայաստանում, որովհետեւ, իբր, «Վրաստանի իշխանություններն ավելի լրջորեն են վերաբերվում Թուրքիայի հետ հարաբերություններին եւ պարզապես թույլ չեն տալիս, որ ինչ-որ անհասկանալի ուժեր փչացնեն այդ հարաբերությունները»։

Նախ, վայ այն միջպետական հարաբերություններին, որոնք պետք է «փչացնան» այնպիսի մի անմեղ բանից, ինչպիսին մեր երկրի ազգային փոքրամասնություն հանդիսացող քաղաքացիների բողոքի խաղաղ ցույցն է։ Երկրորդ՝ վայ այն իշխանությանը, որ հանուն հարեւանի հետ կասկածելի «բարիդրացիության» կտրորի իր քաղաքացի հանդիսացող ազգային փոքրամասնության իրավունքներն ու զգացմունքները, ինչի կոչ փաստորեն անում է «Հայքը»։ Եվ երրորդ, այս ամենը միանգամայն այլ նպատակ է հետապնդում, քրդական ցույցը ընդամենը առիթ է, որպեսզի «Հայքը» գրի. «Ինչո՞ւ Հայաստանը, որն, ուզենք, թե չուզենք, ստիպված է բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատել իր բոլոր հարեւանների հետ, անում է հնարավոր ամեն ինչ՝ այդ հարաբերությունները փչացնելու համար»։ Այստեղ է այս հրապարակման մեխը, այս է «Հայքի» հիմնական ասելիքը։ Մնացածը ծխածածկույթ է, որպեսզի աշխարհին ի լուր գուժի, թե «...մենք գիտակցաբար գնում ենք առճակատման...» (Թուրքիայի հետ)։ Ահա այսպես, սարսափիր, հայ ժողովուրդ, քո իշխանությունները (կամա-ակամա) քեզ «Թուրքիայի հետ առճակատման են տանում»։

Ինձ համար այս կեցվածքն անհասկանալի-անընդունելի է։ Կարելի է չսիրել, անգամ մոլեգնորեն ատել սեփական իշխանություններին (ՀՀՇ-ի պարագայում սա առավել քան հասկանալի է), բայց որ այդ ատելության մեջ հասնես այնպիսի քաղաքական կուրության, որ հաղթաթուղթ տաս թշնամու ձեռքը՝ քո իսկ երկրի դեմ նրա անցյալ, ներկա ու ապագա բոլոր վայրագությունները «արդարացնելու», դրանք քո իսկ իշխանությունների վրա բարդելու, կարծում եմ, չափազանց է նույնիսկ ՀՀՇ-ի համար։ Արի ու մի հիշեցրու. ՀՀՇ-ական իշխանությունները 7 տարի շարունակ ամեն ինչ անում էին, «Հայքի» բառերով ասած, հայ-թուրքական հարաբերությունները «չփչացնելու» համար։ Ինչի՞ հասան։ Որքան իրենք զիջում էին, Թուրքիան այնքան կարծրացնում էր իր դիրքորոշումը։ Մոռանա՞նք Թուրքիայի լայնամասշտաբ աջակցությունն Ադրբեջանին՝ ողջ պատերազմի ընթացքում, Հայաստանի ցամաքային ու օդային շրջափակումները, մեր երկրի հետ առանց նախապայմանների դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումից Թուրքիայի հրաժարվելը, Ախուրյանի ափին 50 հազարանոց զորքով զորավարժություններ անելը, որ Հայաստան ներխուժելու անթաքույց սպառնալիք էր եւ այլն, եւ այլն։ Դրանք ՀՀՇ-ի օրոք են եղել, նրա «ոսկերչական» արտաքին քաղաքականության պատասխանն էին։ Նոր իշխանությունների օրոք Հայաստանի հանդեպ Թուրքիայի վերաբերմունքի մեջ ոչ մի նոր բան չի ավելացել։

Նույնն է նաեւ Ադրբեջանի պարագայում։ Նոր իշխանությունները ձգտում են հասնել ավելիին, քան ՀՀՇ-ական իշխանությունները։ Վա՞տ են անում։ Ինչո՞ւ չարախնդալ, մաղձոտել, զազրել, նոր իշխանությունների նույնիսկ փոքր հաջողությունը ծաղրել, առ ոչինչ համարել, զրպարտել՝ տուրք տալով կուսակցական ատելությանը։ Այդ է ատելության տրամաբանությունը, եւ ավաղ, դրանով է առաջնորդվում «Հայքի» նույն համարի հոդվածագիրներից մեկն Արմեն Բաղդասարյանը «Ի՞նչ իմանա խեղճ լրագրողը» վերնագրով իր հրապարակման մեջ։ Այն նվիրված է քարոզչության խնդիրներին, բայց տեսեք, թե ինչ մաղձոտ հեգնանք կա. «Խեղճ լրագրող-հայրենասերն ի՞նչ իմանա, թե Հայաստանի ո՞ր հարեւանի տարածքը պետք է հռչակել պատմական հայրենիք եւ որի՞ դեմքում հանդես բերել զսպվածություն»։ Այսինքն ի՞նչ։ Մենք պատմական հայրենիք չե՞նք ունեցել, ընդամենը մեր այս կամ այն հարեւանի տարա՞ծքն ենք այդպիսին «հռչակում»։ Այստե՞ղ է «մոլորվել» հոդվածագիրը։ Մինչդեռ «մոլորվելու» բան չկա, պարզապես պետք է հիշել, որ ով էլ լինի՝ նախ եւ առաջ հայ է, Հայաստանի հայրենասերն ու քաղաքացին, նոր միայն՝ ՀՀՇ-ական կամ որեւէ ուրիշ բան։ Պետք է կարողանալ վեր կանգնել նեղ կուսակցական շահերից եւ մտածել համապետական, համազգային շահերից ելնելով։ Մի վերապահումով, անշուշտ, եթե մարդը համաձայն է այդպիսին լինել։ Բայց դա արդեն յուրաքանչյուրի խղճի գործն է, եթե... ունի։

[illegible]

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Գույքագրվում են նաեւ կենսաթոշակային գործերը

Իսկ թոշակառուները հուզված են

Հոկտեմբեր ամսվա կենսաթոշակների վճարման վերջին մի քանի շաբաթներն անսովոր հոգսաշատ, եթե չասենք հուզումնառատ էին գյումրեցի թոշակառուների համար։ Փոստային բաժանմունքներում ստեղծված մեծ կուտակումներն ու հերթերը, ոմանց թոշակների մինչեւ այժմ փաստացի վճարված չափի նվազումը, հանրապետությունից բացակայողների կենսաթոշակների չվճարումները եւ այլն շատերի դժգոհությունն են առաջացրել, ինչը մի քանի օր լսելի էր նաեւ տեղական հեռուստաեթերում։ Այս կապակցությամբ շաբաթվա վերջին մարզպետարանում հրավիրված մամուլի ասուլիսում Շիրակի մարզում ՀՀ կենսաթոշակային եւ զբաղվածության հիմնադրամի նախագահի լիազոր-ներկայացուցիչ (եւս մեկ լիազոր-ներկայացուցիչ) Մարտին Յուրիխանյանը տեղեկացրեց, որ Գյումրի քաղաքում այս ոլորտում անցնում են աշխատանքների մեքենայացված համակարգի, որը նախապատրաստելու նպատակով պարզապես կատարվում է կենսաթոշակային գործերի գույքագրում։ Այլ կերպ ասած, իրենք այստեղ ունեն կենսաթոշակառուների հստակ թվի եւ կենսաթոշակների չափի ճշգրտման խնդիր։ Գյումրեցի թոշակառուների մի փոքր մասը հոկտեմբերի թոշակը ստացել էր ավելի վաղ, իսկ մնացած մեծամասնությունից դրա վճարման ժամանակ պահանջվել է անձնագրով եւ թոշակի գրքույկով ներկայանալ անձամբ, որով ճշգրտվում են յուրաքանչյուր կենսաթոշակառուի համապատասխան տվյալներն ու կենսաթոշակի չափը։ Եթե նկատի ունենանք այս կերպ մինչեւ այժմ շուրջ 25 հազար մարդու (քաղաքի թոշակառուների թվի մոտ 70 տոկոսը) սպասարկումը, իրոք, «ահռելի ծավալուն» աշխատանք է կատարվել, որով էլ լիազոր-ներկայացուցիչը բնական ու անխուսափելի համարեց փոստային բաժանմունքներում քաղաքացիների կուտակումները։

Նույն նպատակով հրավիրվել են նաեւ մյուս բոլոր թոշակառուները։

Պրն Յուրիխանյանը նշեց, թե ըստ էության տեղի է ունենում գործերի մաքրում, տնտեսության կարգավորում, որում սկզբունքորեն չպետք է տեսնել արտասովոր երեւույթ։ Սեպտեմբեր ամսին Գյումրիում հաշվառված է եղել 33904 թոշակառու։ Մինչեւ այժմ ընդհանուր առմամբ վերահաստատվել է 32484 կենսաթոշակային գործ, բայց գույքագրումը շարունակվում է։ Այնուամենայնիվ սպասվում է, որ դրա արդյունքով թոշակառուների թիվը որոշակի չափով պակաս կլինի մինչ այդ հաշվառվածից։ Իսկ ոմանց թոշակների չափը, ըստ գործի ղեկավարի բացատրության, իրենց կողմից իրականում ոչ թե պակասեցվել կամ ավելացվել է (այդպիսի դեպքեր էլ կան), այլ ճշտվել է համապատասխանեցվելով գործող կարգով սահմանված չափերին։ Հանձնարարված է քաղաքացու կասկածների դեպքում գործը նորից ստուգել, եւ եթե նվազեցումը մեքենայի սխալի հետեւանք է, ուղղել։ Ինչ մնում է հանրապետությունից բացակայող թոշակառուներին, Մ. Յուրիխանյանն ասաց, որ նրանք, բնականաբար, չեն կարող ստանալ իրենց կենսաթոշակները։ Դրանք նոտարական գրասենյակում հաստատված լիազորագրերով հնարավոր կլինի ստանալ միայն 3 ամսվա ընթացքում։

Մամուլի ասուլիսին մասնակից էին ու հանդես եկան նաեւ «Շիրակի փոստատուն» դուստր ՓԲԸ-ն տնօրեն Հենրիկ Պողոսյանը, Գյումրիի գանձապետական բաժանմունքի պետ Ազատ Ավետիսյանը։ Լրագրողներին տեղեկացվեց, որ գյումրեցի թոշակառուներին ու նպաստառուներին արդեն վճարվել են հոկտեմբերին հասանելիք բոլոր գումարները, իսկ ովքեր չեն ներկայացել՝ կարող են ներկայանալ եւ ստանալ։ Պրն Յուրիխանյանը նաեւ խոստացավ գույքագրման արդյունքների ամփոփումն ավարտելուց հետո բոլոր հետաքրքրող տվյալները հրապարակել։ Մնում է հուսալ, որ կատարվող աշխատանքն այս անգամ իրոք կծառայի քաղաքացիների սպասարկման բարելավմանը, իսկ ժամանակին վճարումները վերջապես կանոն կդառնան։

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԴԻԼԻՋԱՆ

Հիվանդների թիվն օրեցօր ավելանում է, սակայն բժշկի չեն դիմում

«Դիլիջանի հիվանդանոց» ՊՓԲԸ ընթացիկ տարում, պետպատվերով նախատեսված 53 մլն դրամի դիմաց, կատարել է 32,5 մլն դրամի աշխատանք, որից 23 մլն դրամն է հատկացվել։ Անցած տարի պետպատվերով նախատեսված աշխատանքների դիմաց պետությունը դեռեւս չի վճարել 4,5 մլն դրամ։ Այսպիսով, ծանր կացության մեջ է հայտնվել հիվանդանոցը, որի պարտքերն սպասարկող կազմակերպություններին գերազանցում է 10 մլն դրամը։ Ֆինանսական միջոցների բացակայության պատճառով դեղորայքը ձեռք է բերվում դժվարություններով։ Արդյունքում անհրաժեշտ դեղամիջոցների 70 տոկոսը ստիպված հայթայթում է հիվանդը։ Տրված գազի դիմաց կուտակված 4,5 մլն դրամի պարտքերը չվճարելու դեպքում կդադարեցվի ձեռնարկության գազամատակարարումը, եւ ձմռան ամիսներին ջեռուցում չի լինի։ Նույնպիսի սպառնալիքներ տրվում են նաեւ քաղաքային էլցանցի կողմից։ Ինչ վերաբերում է հիվանդանոցում գործող վճարովի ծառայություններին, ապա դրանցից ստացված հասույթն այնքան փոքր է, որ հազիվ բավականացնում է դեղորայքի եւ օժանդակ նյութերի ձեռքբերմանը։ Պատճառը ոչ թե սպասարկման ցածր մակարդակն է (արվում է հնարավորը), այլ սոցիալական ծանր վիճակի մեջ հայտնված բնակչության անվճարունակությունը։ Ստեղծված պայմաններում հիվանդների թիվն օրեցօր ավելանում է, բժշկին դիմող հիվանդների թիվը նվազում։ Հիվանդանոց գալիս են միայն խիստ անհրաժեշտության (վիրահատություն, ինֆարկտ-ինսուլտ, ինֆեկցիոն հիվանդություններ, ծննդաբերություն եւ այլն) դեպքում։ Տարեսկզբից 1050 մարդ է բուժվել այստեղ, որոնցից 90 տոկոսը՝ պետպատվերով։ 200 մահճակալանոց հիվանդանոցում ծանրաբեռնվածությունը կազմում է ընդամենը 20-25 տոկոս։ Ձեռնարկության աշխատողները շուրջ 5 ամիս է աշխատավարձ չեն ստացել։ Պետության կողմից վերջին ֆինանսավորումը եղել է սեպտեմբեր ամսին (3 մլն 300 հազար դրամ), որի հիմնական մասը հատկացվել է հոսանքի վճարմանը։ Տնօրենությունը ստիպված կրճատել է կրտսեր բուժաշխատողների թիվը (տարեսկզբից կրճատվածների թիվը հասնում է 20-ի), իսկ բժիշկների հաստիքներն առայժմ պահպանվում են։ Չնայած ստեղծված իրադրությանը, տնօրեն Վլադիմիր Ավանյանը կարեւորում է որակյալ մասնագետների մնալը, որոնց անհրաժեշտությունը միշտ էլ զգացվում է։

Օրերս հիվանդանոցում շահագործման հանձնվեց 10 մահճակալանոց ինֆեկցիոն բաժանմունք։ Աշխատանքներին աջակցել է Դիլիջանի քաղաքապետարանը եւ «Սնունդ աշխատանքի դիմաց» միջազգային կազմակերպությունը։

ՆԵԼԼԻ ՄԱՏԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

հարցազրույց

Լեռնային Ղարաբաղի նկատմամբ երկակի վերահսկողության հաստատման գաղափարն իրական նվաճում է

Հարցազրույց Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան դոկտոր Ջոն Միտչիների հետ

Պարոն դեսպան, ինչպե՞ս եք գնահատում հայ-բրիտանական փոխհարաբերությունները թե՛ քաղաքական, թե՛ տնտեսական ոլորտներում:

– Միանշանակ, շատ լավ: Հայաստանի ու Մեծ Բրիտանիայի միջեւ որոշակի ոչ մի քաղաքական խնդիր չկա: Հայաստանի եւ Միացյալ Թագավորության քաղաքական համագործակցությունը հաջողությամբ զարգանում է ինչպես երկկողմ, այնպես էլ միջազգային ասպարեզում:

Բայց ամենից շատ ես գոհ եմ մեր տնտեսական փոխհարաբերությունների վերընթաց զարգացումից: Ավելի ու ավելի շատ բրիտանացի գործարարներ են հետաքրքրվում Հայաստանով, գալիս են այստեղ, պայմանագրեր են ստորագրում, իրենց կապիտալը ներդնում հանրապետության տնտեսության մեջ: Ըստ հայկական վիճակագրության տվյալների, վերջին 8 ամիսներին բրիտանական ներմուծման ծավալը Հայաստանում աճել է՝ 5,6 մլն ԱՄՆ դոլարից՝ հասնելով 28,8-ի: Դա զգալի աճ է, եւ ես ուրախ եմ, որ նման միտում կա նաեւ հակառակ ուղղությամբ:

Աճում է նաեւ Հայաստանում ներդրումներ կատարող բրիտանական ընկերությունների թիվը: Դրանցից վերջինը բրիտանական քիմիկատների արտադրողն է՝ Bulvinos Chemicals-ը: Նրա գործունեությունը Հայաստանում կսկսվի առաջիկա հունվար ամսին: Այն մտադիր է Հայաստանում բացել օճառի եւ լվացքամիջոցների, կենցաղային քիմիայի արտադրության գործարան, որի արտադրանքը կիրացվի ինչպես տեղական շուկայում, այնպես էլ կարտահանվի Վրաստան, Թուրքմենստան, Ռուսաստանի հարավ: Դրանով իսկ Հայաստանը մի շարք բրիտանական ընկերությունների, այդ թվում նաեւ Pharmatech-ի, Glaxo Welcome-ի, Bristol Mayers Sguibb-ի համար, որոնք արդեն հաջող գործունեություն են ծավալել հանրապետությունում, դառնում է ապրանքների արտադրության եւ հետագա արտահանման տարածաշրջանային բազա: Դա բավականին դրական երեւույթ է:

– Հայ-բրիտանական համագործակցությունն առանձնանում է իր կայուն առաջընթացով: Թերեւս, կարեւոր է նաեւ այն, որ անկախ Հայաստանի առաջին եվրոպական դեսպանությունը բացվեց հենց Լոնդոնում: Այն, առաջվա նման, ամենաակտիվներից մեկն է:

– Անկասկած, Դուք ճիշտ եք: Հավանաբար, դա պարզապես բրիտանական բնավորություն է՝ մենք լուռ անում ենք մեր գործը եւ հավատում ենք դրա արդյունքին:

Շատ կարեւոր է նաեւ այն փաստը, որ մենք այսօր Միացյալ Թագավորությունում բավականին ակտիվ դեսպան ունենք՝ նախկին վարչապետ Արմեն Սարգսյանը: Նրա առողջական վիճակը բավականին լավացել է, նա գործելու մեծ ուժ եւ եռանդ ունի:

– Որքա՞ն ինձ հայտնի է, Հայաստանի արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը մտադիր է պաշտոնական այց կատարել Լոնդոն: Ծրագրվա՞ծ են արդեն այդ այցի ժամկետները:

– Մենք հույսով ենք, որ ՀՀ արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավարը Լոնդոն կայցելի մյուս տարվա առաջին երեք ամիսներին: Ես վստահ եմ, որ այդ այցը հայ-բրիտանական փոխհարաբերությունների հետագա զարգացման ճանապարհին էական քայլ կդառնա: Ըստ ամենայնի, պարոն Օսկանյանը Լոնդոնում կհանդիպի ոչ միայն Մեծ Բրիտանիայի արտգործնախարարին, այլ նաեւ առեւտրի ու արդյունաբերության նախարարին: Հնարավոր է, որ նրա հետ Լոնդոն մեկնի նաեւ հայ գործարարների պատվիրակությունը:

– Հայ-բրիտանական հարաբերությունները կարեւոր նշանակություն ունեն Հայաստանի եվրոպական քաղաքականության ընդհանուր համատեքստում: Վերջինիս համար ներկայումս արդիական է եվրախորհրդի լիիրավ անդամ դառնալու հարցը: Ինչպիսի՞ն է Մեծ Բրիտանիայի դիրքորոշումը ԵԽ-ին Հայաստանի անդամակցելու հարցում:

– Իհարկե, այդ հարցի մասին որոշումը պետք է ընդունեն ԵԽ բոլոր անդամ պետությունները: Ինչ վերաբերում է Միացյալ Թագավորությանը, ապա նա լիովին պաշտպանում է Հայաստանի անդամակցությանը ԵԽ-ին, այլ համաեվրոպական կառույցներին:

– Չնայած նրան, որ Միացյալ Թագավորությունը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ չէ, պաշտոնական Լոնդոնը միշտ էլ շահագրգռված է եղել ղարաբաղյան հիմնախնդրի խաղաղ կարգավորմամբ: Ձեզ չի՞ թվում, արդյոք, որ այսօր, երբ Ադրբեջանի մի շարք բարձրաստիճան պետական գործիչներ արդեն պաշտոնապես մերժեցին Ղարաբաղի կարգավորման միջնորդների նոր առաջարկությունները, իրավիճակը կրկին փակուղի մտավ:

– Ոչ, չի թվում: Կարծում եմ, որ Ադրբեջանին, ինչպես նաեւ Հայաստանին ու Լեռնային Ղարաբաղին ժամանակ է պետք համանախագահների նոր առաջարկները քննարկելու եւ վերջնական պատասխան տալու համար: Ես բացարձակ համաձայն չեմ այն կարծիքին, որ ղարաբաղյան կարգավորումը կրկին փակուղի է մտել: Համանախագահների վերջին առաջարկությունները իրական քայլ են դեպի առաջ: Այսօր հույս կա, որ կարգավորման, վերջապես, կհասնենք, կամ, առնվազն, բանակցությունները կվերսկսվեն:

– Ինչպիսի՞ն է Մեծ Բրիտանիայի վերաբերմունքը Ղարաբաղյան հիմնախնդրի շուրջ նոյեմբերի սկզբներին Ստրասբուրգում կայանալիք եվրախորհրդի խորհրդարանական ասամբլեայի լսումներին մասնակցելուց Ադրբեջանի հրաժարման փաստին:

– Բնականաբար, մենք ափսոսում ենք, որ Ադրբեջանը հրաժարվեց մասնակցել այդ լսումներին: Շատ-շատ ամիսներ, եթե ոչ տարի, մենք հանդես ենք եկել եւ շարունակում ենք հանդես գալ Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ ուղղակի երկխոսություն հաստատելու օգտին: Այդ հակամարտության լուծումը պետք է գտնեն բոլոր երեք կողմերը, իսկ դրա համար նրանք, առնվազն, պետք է խոսեն միմյանց հետ: Ստրասբուրգյան լսումները, անկասկած, հիանալի հնարավորություն էին դրա համար: Միգուցե փոքր-ինչ շուտ էր, միգուցե պետք էր առաջընթացի սպասել Մինսկի գործընթացում...

– Ղարաբաղյան կարգավորման եւ, մասնավորապես, Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցում Հայաստանի ներկայիս դիրքորոշումը հիմնվում է ոչ կոնվենցիալության եւ «ոչ անկախություն, ոչ ինքնավարություն» բանաձեւի սկզբունքի վրա: Ինչ եք կարծում, որքանո՞վ իրատեսական կարող է լինել նման մոտեցումը:

– Ամենակարեւորը, եւ ես դա ողջունում եմ՝ հեռանալն է այն պիտակային անվանումներից, ինչպիսիք են «ինքնորոշման իրավունքը», «տարածքային ամբողջականությունը» եւ ուշադրության կենտրոնացումը իրական, գործնական հարցերի վրա: Վերջին ձեռքբերումն այդ ուղղությամբ Լեռնային Ղարաբաղի վրա երկակի վերահսկողության հաստատման գաղափարն է: Ես չեմ ուզում բացել միջնորդների նոր առաջարկությունների մանրամասները, քանզի դրանք իրավամբ գաղտնի են պահվում: Բայց կարծում եմ, որ հրաժարվելով պիտակային նախապայմաններից, կարելի է հասնել այնպիսի լուծման, որն ընդունելի կլինի բոլոր կողմերի համար: Պետք է նշեմ, որ ես լավատես եմ:

– Շատ փորձագետներ գտնում են, որ միջնորդները հակամարտության կողմերին նոր առաջարկությունները ներկայացնելու հարցում շտապել են, հաշվի չառնելով Ադրբեջանում նախագահական ընտրություններից հետո առկա ներքաղաքական լարված իրավիճակը: Այդպես չէ՞ արդյոք:

– Ոչ, իդեալական ժամանակ երբեք էլ չի գալիս: Բանակցություններում չի կարելի անվերջ սպասել: Միշտ էլ դժվարություններ կգտնվեն, լինեն դրանք ներքին, թե արտաքին բնույթի, որոնք կարող են հարցականի տակ դնել ժամանակի ընտրության ճշտությունը:

– Այսօր Հայաստանը պրոակտիվ արտաքին քաղաքականություն է վարում:

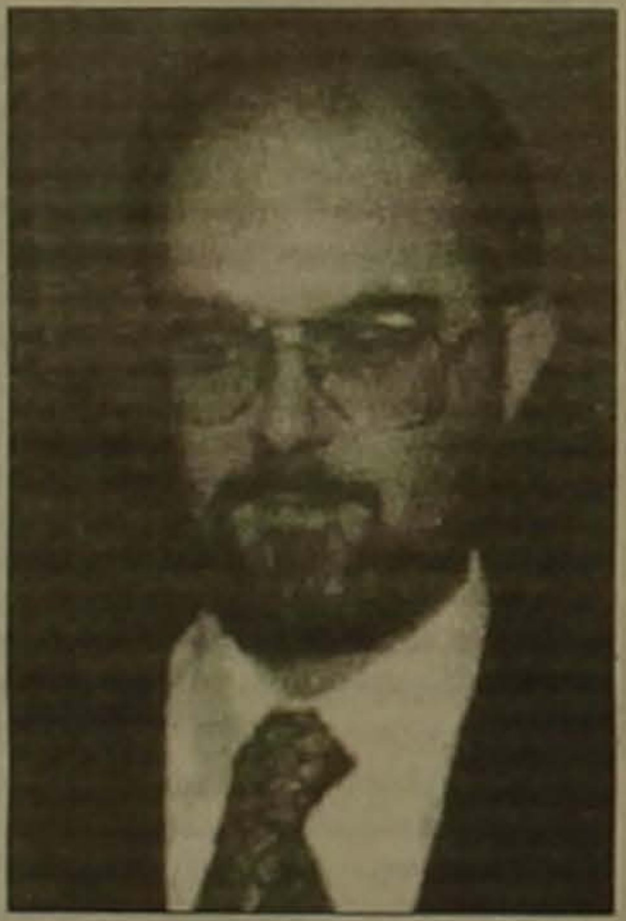

Այդ համատեքստում է դիտարկվում նաեւ Հայաստանի համագործակցության ակտիվացումը Հյուսիսատլանտյան դաշինքի հետ եւ, մասնավորապես, նրա առավել ակտիվ մասնակցությունը ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» (PfP) ծրագրին: Այդ դաշինքի անդամ Մեծ Բրիտանիան ինչպե՞ս է գնահատում Հայաստանի հարանուն ակտիվությունն այդ ուղղությամբ:

– Իհարկե, մենք ողջունում եւ լիովին պաշտպանում ենք Հայաստանի մասնակցությունը PfP-ին, ինչպես նաեւ նրա ակտիվ ներգրավումը ՆԱՏՕ-ի քաղաքական ու ռազմական կառույցներում: Օրինակ, բրիտանական կողմը անգլերենի դասընթացներ է կազմակերպում հայ զինվորականների համար: Այդ ծրագիրը, որն արդեն մեկ տարի գործում է, կօգնի Հայաստանին էլ ավելի ակտիվացնել իր համագործակցությունը ՆԱՏՕ-ի հետ:

– Մեր տեղեկությունների համաձայն, Մեծ Բրիտանիան հանդես է գալիս Հայաստանի պաշտպանության նախարարության ռազմական ինստիտուտի բազայի վրա լեզվի պատրաստության գծով ՆԱՏՕ-ի տարածաշրջանային կենտրոն բացելու օգտին: Չե՞ք կարող արդյոք ավելի մանրամասն պատմել այդ նախագծի մասին:

– Չի կարելի ասել, թե մենք ակտիվորեն սատարել ենք այդ նախագիծը: Սակայն ակնհայտ է, որ մենք պաշտպանում ենք այդ գաղափարը: Նախագիծը միանշանակ կարող է լավ ապագա ունենալ:

– Վերջին ժամանակներս Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանում ավելի հաճախ են հնչում 1915 թ. Օսմանյան Թուրքիայում իրականացված հայերի ցեղասպանությունը պաշտոնապես ընդունելու կոչեր: Ինչպիսի՞ն է բրիտանական կառավարության դիրքորոշումն այդ հարցում:

– Բրիտանական կառավարությունը առաջիններից մեկն էր, որ դեռեւս 1915 թ. պաշտոնապես ընդունեց, որ Օսմանյան Թուրքիայում հայերի զանգվածային կոտորած է իրականացվել, եւ որ հիմնականում դրա սադրիչները հենց օսմանյան իշխանություններն են եղել: Մենք դատապարտել ենք կոտորածը: Այդ ժամանակվանից ի վեր մեր դիրքորոշումը չի փոխվել: Այնուամենայնիվ, «կոտորած», «ցեղասպանություն» բառախաղը մենք սոփեստություն ենք համարում: «Ցեղասպանություն» տերմինը չի օգտագործվել շատ ու շատ տարիներ: 80 տարի հետո դժվար է վերադառնալ պատմությանը՝ փորձելով արտագրել այն: Շատ դժվար է սահմանազատել «կոտորածն» ու «ցեղասպանությունը»: Տարիներ են պետք նման վերլուծության համար: Մենք գտնում ենք, որ ամենակարեւորը կոտորածը ժամանակին ճանաչելն ու դատապարտելն է, մեղավորներին պատասխանատվության ենթարկելը:

Ինչ վերաբերում է 1915 թ., ապա, իմ կարծիքով, այդ հարցը ավելի շատ պատմական է, քան քաղաքական, քանզի դրանում մեղավոր անձինք արդեն չկան, եւ կառավարությունը, որ այդ իրադարձությունների սադրիչն էր, այլեւս գոյություն չունի:

– Այնուամենայնիվ, ցեղասպանության միջազգային ճանաչման հարցն այսօր մտցված է Հայաստանի արտաքին քաղաքականության օրակարգ: Բարդացնո՞ւմ է դա արդյոք Հայաստանի հետ Բրիտանիայի հարաբերությունները:

– Ոչ, ոչ մի կերպ: Դա Հայաստանի կառավարության անժխտելի իրավունքն է:

– Վերջերս Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանում քննարկվում էր բրիտանական ընկերություններից մեկի եւ Ադրբեջանի միջեւ վերջինիս այնպիսի սարքավորումներ վաճառելու գործարքի իրականացում թույլ չտալու հարցը, որոնք կարող էին օգտագործվել ռազմական նպատակներով: Ինչո՞վ ավարտվեցին այդ քննարկումները:

– Իրականում ոչ մի խնդիր էլ չկար: Խոսքը պայթուցիկ նյութերի մասին էր, որոնք արտադրում է բրիտանական ռազմական գործարաններից մեկը, բայց օգտագործվում են նավթարդյունահանման բնագավառում: Այնուամենայնիվ, քանի որ Բրիտանիայի կառավարությունը վերահսկում է ռազմական տեխնիկայի արտահանումը Ադրբեջան, հարցը պետք է կարգավորեին Միացյալ Թագավորության արտգործնախարարությունն ու պաշտպանության նախարարությունը: Միանշանակ է, որ այդ պայթուցիկ նյութերը չպետք է օգտագործվեն ռազմական նպատակներով:

– Ինչպիսի՞ն է Մեծ Բրիտանիայի վերաբերմունքը Բաքվում կայացած TRACECA խորհրդաժողովում Հայաստանի ներկայացրած առաջարկությունների նկատմամբ:

– Նախ, ես ուզում եմ նշել, թե որքան կարեւոր էր Հայաստանի վարչապետի մասնակցությունը Բաքվի խորհրդաժողովին: Հայաստանի համար շատ կարեւոր է նման տարածաշրջանային ծրագրերին մասնակցելը, քանզի հակառակ դեպքում նա կարող է պարզապես մեկուսացվել: Շատ կարեւոր է, որ Հայաստանը ներգրավվի այդ բոլոր նախագծերի մեջ:

Անկասկած, մենք պաշտպանում ենք տրանսպորտային կապերի ընդլայնումը տարածաշրջանում: Այնուամենայնիվ, թե ինչպիսի նախագծեր պետք է իրականացվեն, որոշում են հենց իրենք տարածաշրջանի երկրները:

– Չե՞ք գտնում արդյոք, որ Հայաստանի առաջարկությունների իրականացումից Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի հրաժարումը եւ, փաստորեն, տնտեսական ծրագրերի լիակատար քաղաքականացումը ի չիք են դարձնում Մետաքսի մեծ ուղու վերածննդման ողջ գաղափարը:

– Պարտադիր չէ: Ես կարծում եմ, որ հենց որ գտնվեն քաղաքական հիմնախնդիրների լուծումները, իսկույն եւեթ կսկսի զարգանալ տրանսպորտային, տնտեսական համագործակցությունը: Այսպես, օրինակ, ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորումը կնշանակի հայ-թուրքական սահմանի բացում, իսկ վերջինս՝ Նախիջեւանով անցնող երկաթուղու գործարկում: Եւ դա, հույսով եմ, այդպես էլ կլինի:

– Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու Թուրքիայի միակողմանի հրաժարումը եւ Անկարայի իրականացրած շրջափակումը ակամայից այն մտքին են հանգեցնում, թե հայ-թուրքական սահմանն ինքնին սպառնալիք է Հայաստանի անվտանգությանը: Չե՞ք կարծում արդյոք, որ դա որոշակի բարդություններ է ստեղծում Հայաստանի եւ ՆԱՏՕ-ի հարաբերություններում, քանզի Թուրքիան Հյուսիսատլանտյան դաշինքի անդամ է:

– Իմ կարծիքով, պետք է իրատես լինել եւ ընդունել, թե որքանով են ուժեղ Ադրբեջանին ու Թուրքիային միավորող կապերը: Իհարկե, մի կողմից դա ցավալի փաստ է: Բայց թուրքական կառավարությունը բազմիցս հայտարարել է, որ պատրաստ է բացել Հայաստանի հետ սահմանը՝ հենց որ ձեռք բերվի ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման սկզբունքների մասին համաձայնությունը, կրկնում եմ՝ սկզբունքների: Բացի այդ, Անկարան այսօր թուրք գործարարների ուժեղ ճնշման տակ է, որոնք պահանջում են բացել Հայաստանի հետ սահմանը:

– Ինչպիսի՞ն է պաշտոնական Լոնդոնի դիրքորոշումը կասպիական «մեծ նավթի» փոխադրման հիմնական ուղեգծի ընտրության շուրջ ծավալված վեճերի կապակցությամբ, հաշվի առնելով բրիտանական մի շարք ընկերությունների մասնակցությունը կասպիական նավթաբիզնեսին:

– Բրիտանական կառավարությունը գտնում է, որ ուղեգծի ընտրության վերջնական լուծումը պետք է կոմերցիոն լինի, քանզի դրա կառուցումը պետք է ֆինանսավորեն իրենք ընկերությունները: Վերջերս կասպիական բիզնեսում մեծ բաժին ունեցող British Petroleum-ը մի շարք հետազոտություններ է անցկացրել, որոնց արդյունքների վրա հիմնվելով հայտարարել է, որ ներկայումս դեմ է Բաքու-Ջեյհան ուղեգծով նավթատարի կառուցմանը: «Ջեյհանն» այսօր կոմերցիոն առումով աննպատակահարմար է, քանի որ դեռեւս պարզ չեն Կասպից ծովի նավթապաշարների իրական ծավալները, եւ նավթի գների գլոբալ իջեցում է նկատվում: Թուրքիայի եւ ԱՄՆ-ի կառավարություններին բավականին դժվար կլինի հասնել նավթատարի իրենց ուղեգծի հաստատմանը, եթե նրանք չեն պատրաստվում ֆինանսավորել դրա շինարարությունը:

– Հայաստանը, իսկ այժմ նաեւ Կիպրոսը դեմ են ԵԱՀԿ առաջիկա գագաթնաժողովը Ստամբուլում անցկացնելուն: ԵԱՀԿ-ում Գերմանիայի ներկայացուցիչ Ֆրանկ Լամբախը երեւանում գտնվելիս «խորհուրդ տվեց» Հայաստանին ավելորդ խնդիրներ չստեղծել միջազգային հանրության համար եւ փորձել փոխհամաձայնության գալ այդ հարցում: Ինչպիսի՞ն է Մեծ Բրիտանիայի դիրքորոշումը:

– Մենք չենք կարծում, թե Հայաստանը խնդիրներ է ստեղծում միջազգային հանրության համար: Ես կարող եմ հասկանալ Հայաստանի դիրքորոշումը: Բրիտանիան գտնում է, որ պարզապես անհրաժեշտ է արագ որոշել, թե որտեղ պետք է կայանա գագաթնաժողովը: Մեզ համար այնքան էլ կարեւոր չէ տեղի ընտրությունը՝ լինի այն Ստամբուլում, Վիեննայում, թե Օսլոյում: Կարեւորը այդ խնդրում կոնսենսուսի հասնելն է:

– Վարվու՞մ են արդյոք բանակցություններ այդ հարցի կապակցությամբ, եւ որոնք են Ստամբուլի հիմնական այլընտրանքները:

– Այո, դրանք վարվում են: Իսկ այլընտրանքը, ինչպես ես արդեն նշեցի, Վիեննան ու Օսլոն են:

ԱՐՄԱՆ ՋԻԼԱՎՅԱՆ
«Սնարքի» թղթակից
հատուկ «Ազգի» համար

digitised by A.R.A.R.@

ԼԻԲԱՆԱՆ

Ամենասերտ կապեր արաբական միջավայրի, հատկապես Սիրիայի հետ

Խոստացավ նախագահ Էմիլ Լահուդը գահակալության ճառում

Լիբանանի նախագահական Բաաբդա պալատում նոյեմբերի 24-ին, ինչպես նախապես տեղեկացրել էր «Ազգ»ը, կայացավ նախագահափոխության կամ, ինչպես արաբներն են սիրում ասել՝ «հանձնման եւ ստանձնման» արարողությունը: Լիբանանի 10-րդ նախագահ Էլիաս Հրաուին իր լիազորությունները փոխանցեց իր 11-րդ պաշտոնակցին, գեներալ Էմիլ Լահուդին, որն անցյալ ամիս, խորհրդարանի ձայների մեծամասնությամբ, ընտրվել էր հանրապետության նախագահ:

Որպեսզի պատկերացնենք, թե ինչպիսի պայմաններում է ղեկավարելու նոր առաջին դեմքը, ընդհանուր հայացք նետենք նախագահ Հրաուիի պաշտոնավարման 9 տարիներին: Երբ նա 1989 թ. նոյեմբերի 25-ին ընտրվեց, քաղաքացիական պատերազմի ամենամռայլ եւ կործանարար տարիները գրեթե մնացել էին հետեւում, իսկ ընդամենը 3 օր առաջ ռումբի պայթյունից սպանվել էր նրա նախորդ պաշտոնակից, նախագահ Ռենե Մուաուադը՝ ընտրվելուց լոկ 17 օր հետո:

Ինչեւէ, նույն թվականին քաղաքական հակամարտ կողմերը ստորագրել էին ազգային համաձայնության կամ, ինչպես հայտնի է՝ «Թաիֆի» փաստաթուղթը, որն ինչ-որ չափով հիմք դարձավ արյունաքամ եւ քանդված երկիրը հետզհետե ոտքի կանգնեցնելու համար: Աստիճանաբար վերացվեցին Բեյրութի 2 հատվածները բաժանող պատնեշներն ու անցակետերը, եւ սկսվեց մայրաքաղաքի առեւտրական կենտրոնի շինարարությունը: Վերաբացվեցին օտարերկրյա դեսպանատներն ու այլ հաստատությունները: Վերանորոգվեց եւ կանոնավորվեց օդանավակայանի աշխատանքը: Տեղի ունեցան երկու խորհրդարանական ընտրություններ՝ 1992 եւ 1996 թթ.: Սիրիայի աջակցությամբ վերակազմավորվեց կանոնավոր բանակը, որի գլխավոր հրամանատարն Էմիլ

Լահուդն էր: Մի խոսքով, չնայած բոլոր թերություններին, բնականոն հունի մեջ մտան եւ կյանքը, եւ պետական քայքայված ինստիտուտները: Մյուս կողմից անլուծելի մնացին Իսրայելի գրաված հարավի եւ Արեւմտյան Բեքաայի հարցերը, ինչպես նաեւ սոցիալ-տնտեսական բազում խնդիրներ: Բավական է հիշեցնել, որ բարեկամ այս պետությունը գտնվում է շուրջ 20 միլիարդ դոլլար պարտքի բեռի ներքո: Ահավասիկ ինչ է սպասվում բարեհամբավ եւ ժողովրդականություն վայելող նորընտիր նախագահ Է. Լահուդին:

Իսկ վերջինս խորհրդարանում սահմանադրական երդում տալուց հետո արտասանած ճառում ընդհանուր գծերով ներկայացրեց իր հետագա գործունեության հիմնական կետերը: Ներքին կյանքի ոլորտում նա շեշտը դրեց իրավական պետություն ստեղծելու եւ ամրացնելու վրա, խոստանալով պայքարել բոլոր տեսակի չարաշահումների եւ թերությունների դեմ: Ինչ վերաբերում է արտաքին քաղաքականությանը, ապա գեներալ Լահուդը հավաստիացրեց, որ իր երկիրը ամենասերտ կապերն է հաստատելու իր արաբական միջավայրի եւ հատկապես Դամասկոսի հետ, ընդգծելով, որ իսրայելական զորքերը միաժամանակ են հեռանալու եւ լիբանանյան հարավից, եւ Արեւմտյան Բեքաայից, եւ սիրիական Գոլանից: Դրանով իսկ ակնարկելով Իսրայելի հետ վերսկսվելիք բանակցություններում լիբանանա-սիրիական միասնականությունը:

Իհարկե, հեշտ չեն նախագահ Լահուդի առջեւ ծառացած խնդիրները, բայց լիբանանյան ժողովրդի լավատեսությունը նրա հանդեպ, տարածաշրջանային եւ միջազգային ուժերի դրական արձագանքները մեծ հույսեր են ներշնչում հայերիս համար շատ հարազատ Լիբանանը առողջացնելու եւ հզորացնելու ուղղությամբ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ

Եվգենի Պրիմակով. «Երկրում այնպիսի իրավիճակ է ստեղծվել, որ արտակարգ միջոցներ են անհրաժեշտ»

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: 1999 թվականի բյուջեն անչափ լարված է, երկրում այնպիսի իրավիճակ է ստեղծվել, որի դեպքում արտակարգ միջոցներ են անհրաժեշտ: Այդ մասին այսօր հայտարարեց կառավարության ղեկավար Եվգենի Պրիմակովը, ելույթ ունենալով արտակարգ իրավիճակների կանխման ու վերացման միասնական համակարգի ղեկավար կազմի համառուսաստանյան խորհրդակցությունում: Ռուսաստանի վարչապետն ընդգծեց, որ տնտեսական բնագավառում անհրաժեշտ է ուժեղացնել պետության կարգավորիչ դերը: «Շուկայական տարերքը ոչինչ չի կարող կարգավորել», նշեց նա: Եվգենի Պրիմակովն այն կարծիքը հայտնեց, որ շուկայական տնտեսությանն անցնելը պետք է ընթանա վաղօրոք նախանշված հունով: Ռուսական կառավարության ղեկավարն ընդմին արտահայտվեց ժողովրդավարության եւ բազմակացութաձեւ տնտեսության ուղղությամբ հետագա առաջընթացի օգտին: «Պետք է հաղթանակի հակաքրեական գիծը, ասաց Եվգենի Պրիմակովը: Անհրաժեշտ է առաջ ընթանալ դեպի նորմալ շուկայական տնտեսություն»:

Զյուգանովը երկիրը ճգնաժամից դուրս բերելու իր ծրագիրն ունի

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ռուսաստանի կոմկուսի առաջնորդ Գենադի Զյուգանովը երկիրը ճգնաժամից դուրս բերելու սեփական ծրագիր ունի, ինչի մասին հայտարարել է «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանի ուղիղ եթերում: Առաջնահերթ միջոցառումների թվում նա նշել է արտադրողներից գանձվող հարկերի, ինչպես նաեւ տրանսպորտի ու էներգակիրների սակագների իջեցումը, հանցավորության եւ կաշառակերության դեմ պայքարը ու խզված կապերի վերականգնումն «առնվազն Բելառուսի, Ուկրաինայի եւ Ղազախստանի հետ»: Հանդես գալով հողի ազատ առք ու վաճառքի դեմ՝ Գենադի Զյուգանովը, սակայն, ընդունելի է համարում «100 տարով հողը վարձակալության հանձնելը՝ ժառանգելու եւ զավակներին փոխանցելու իրավունքով»: ՌԴԿԿ-ի ղեկավարն արտահայտվել է հօգուտ «անհապաղ արտակարգ միջոցառումների՝ երեխաներին, ծերերին ու անապահովներին փրկելու եւ նվազագույն ապրուստամիջոց ապահովելու նպատակով», սակայն չի պարզաբանել, թե հատկապես որ միջոցառումներն ի նկատի ունի: Նրա ասելով, թվարկված միջոցառումների ֆինանսավորման աղբյուրներ կարող են դառնալ «Ռուսաստանի միասնական էներգետիկական համակարգ», «Գազպրոմ» բաժնետիրական ընկերությունները, «Ռոսվոորուժենիե»-ն, տեքստիլ ու թեթեւ արդյունաբերությունը, ինչպես նաեւ օտարերկրյա ներդրումները, որոնք մուտք կգործեն Ռուսաստան՝ «գործարարության համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու դեպքում»:

ԱՊՀ ղեկավարների հանդիպումը «պետք է ընթանա Ելցինի մասնակցությամբ»

ՄԻՆՍԿ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Դեկտեմբերի կեսին Մոսկվայում նախատեսվող ԱՊՀ երկրների ղեկավարների հանդիպումը «պետք է ընթանա ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինի մասնակցությամբ»: Մինսկում լրագրողներին հաղորդել է Համագործակցության գործադիր քարտուղար Բորիս Բերեզովսկին, որն այստեղ է ժամանել մեկօրյա աշխատանքային այցով: Նա նշել է, որ Ռուսաստանի նախագահը ներկայումս հիվանդ է, եւ «դա նորություն չէ»: Իսկ կոմունիստների հայտարարությունները, «որոնց այսօր կարելի է նացիստներ անվանել», եւ «այդ խնդիրն անտակտորեն լուծելու» նրանց փորձերը, ըստ Բերեզովսկու, միայն բարդացնում են այն: Նրա կարծիքով, «անտակտություն է Ռուսաստանում ստեղծված ծանր տնտեսական իրավիճակը վերագրել բարենորոգիչներին, Ելցինին, առավել եւս՝ նրա առողջությանը»: «Գլխավոր գործոնն այն է, որ կոմունիստական ընդդիմության ազդեցությունը նվազագույնի չի հասցվել: Կոմունիստները, որոնք ժամանակին թույլ չտվեցին սկզբունքային օրենքներ ընդունել, արգելակեցին հասարակության զարգացումը եւ դանդաղընթաց հակահեղափոխություն կազմակերպեցին», հայտարարել է ԱՊՀ գործադիր քարտուղարը:

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

«Ահաբեկչության ժամանակը»

Այս վերնագիրն է կրում լիբանանահայ ծանոթ գրող եւ հրապարակախոս Գեւորգ Աճեմյանի նոր վեպը, որն անգլերենով լույս է ընծայել ԱՄՆ-ի Վիրջինիա նահանգի «Բուկս ինտերնեշնլ» հրատարակչությունը եւ կրում է 1997 թվականի նշումը:

Աճեմյանի երկը ներկայացնում է երեւակայական մի կազմակերպության՝ «Հայկական ազատագրական բանակի» բռնատեր եւ «հերոս» ղեկավար Օհան Վարժապետյանի սպանության պատճառներն ու հանգամանքները:

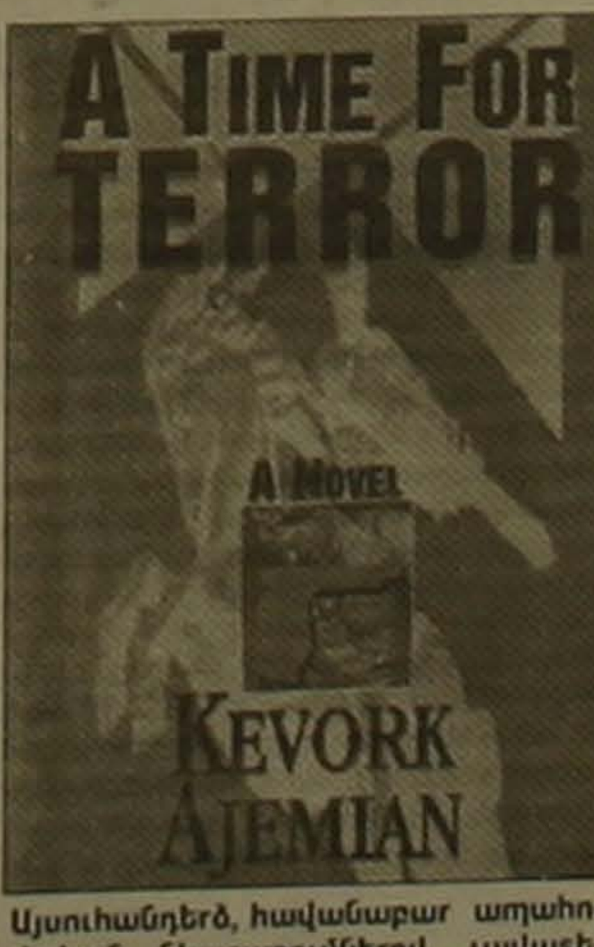

Աճեմյանի այս վեպը կարեւորվում է ոչ այնքան իր գրական արժանիքներով, որքան իր պատմական աղերսով: Վեպն ըստ էության արտացոլում է 1987 թ. երկրորդ կեսին եւ 1988 թ. առաջին քառամսյակին «Հայաստանի ազատագրության հայ գաղտնի բանակում» (ԱՍԱԼԱ) տիրող մթնոլորտն ու կազմակերպության ղեկավար Հակոբ Հակոբյանի (իսկական անունով՝ Հարություն Թագուշյան, վեպում՝ Օհան Վարժապետյան) սպանությունն իր ստորադասների կողմից: 196 էջանոց այս վեպը, մյուս կողմից, տվյալ ժամանակահատվածում հեղինակի ինքնակենսագրականն է, ուր նա ընթերցողին ներկայանում է իր հույզերով ու ապրումներով եւ արտահայտում իր տեսակետներն ինքն իր անձի, Հայ դատի, հայկական ազատագրական պայքարի եւ այլնի մասին՝ համալսարանի դասախոս Շավարշ Սարհադյանի կերպարում: Վեպի մյուս հերոսները եւս՝ Վարդան, Սիմոն, Մանվել, Սոնյա եւ այլն, իրականում գոյություն ունեցած անձինք են, որոնք սերտորեն առնչված են Հակոբ Հակոբյանի սպանության հետ:

Այսուհանդերձ, հավանաբար պատահական նկատառումներով, լավատեղյակ հեղինակը դիտավորյալ խեղաթյուրել է որոշ իրական անուններ, երբեմն հորինել անգո հարաբերություններ ու դեպքեր, ինչը թույլատրելի է վեպի ժանրում: Գրքում Գեւորգ Աճեմյանը համոզված է, որ ԱՍԱԼԱ-ի ղեկավարի սպանությունն անհրաժեշտ էր եւ օրինաչափ, եւ թե այդ «հերոսի» վերացումից հետո է միայն սկսվել հայկական «ահաբեկչության ժամանակը», թեեւ վերջին տասը տարիներին ԱՍԱԼԱ-ի լռությունը հակառակն է փաստում:

Վեպը կարդացվում է մեծ հետաքրքրությամբ:

ԳԵՒՈՐԳ ՅԱՂՃԵԱՆ

Միլանի նոր օդանավակայանը վիճահարույց է

Չնայած Բրյուսելում գործող Եվրահանձնաժողովի բացասական դիրքորոշմանը, Միլանի միջազգային նոր օդանավակայանը՝ «Մալպենսա-2000»-ը, շարք մտավ հոկտեմբերի 25-ին, ինչպես նախատեսված էր: Դրանից առաջ՝ սեպտեմբերի 16-ին, Եվրահանձնաժողովը մերժել էր Իտալիայի տրանսպորտի նախարար Կլաուդիո Բուռլանդոյի հրամանագիրը, այն անհամատեղելի համարելով Եվրամիությունում ընդունված մրցակցային կանոնների հետ: «Մենք բողոք-դիմում կներկայացնենք Եվրոպական համայնքների արդարադատության դատարանին», այն ժամանակ հայտարարել էր Իտալիայի նախարարը, լավ գիտենալով, որ նման արարողակարգերը բավական երկար են տեւում եւ մինչեւ դրանց ավարտը նոր օդանավակայանը շահագործման կհանձնվի: Միաժամանակ նա ընդգծել էր, որ հրամանագրի տեքստում փոփոխություններ կկատարվեն Եվրահանձնաժողովի ցուցումներին համապատասխան:

Դեռ ընթացիկ տարվա փետրվարին եվրոպական 9 ավիաընկերություններ (այդ թվում «Էր Ֆրանսը») Եվրահանձնաժողովին բողոք էին ներկայացրել Բուռլանդոյի հրամանագրի առնչությամբ, որն իրենց պարտավորեցնում էր Միլանի «Լինատե» օդանավակայանից թռիչքները տեղափոխել «Մալպենսա»: «Լինատեն» թեեւ փոքր է, բայց հեռու է Միլանի կենտրոնից ընդամենը 10 կմ, մինչդեռ նորակառույց «Մալպենսան» 53 կմ, ըստ որում՝ Միլանին կապված չէ

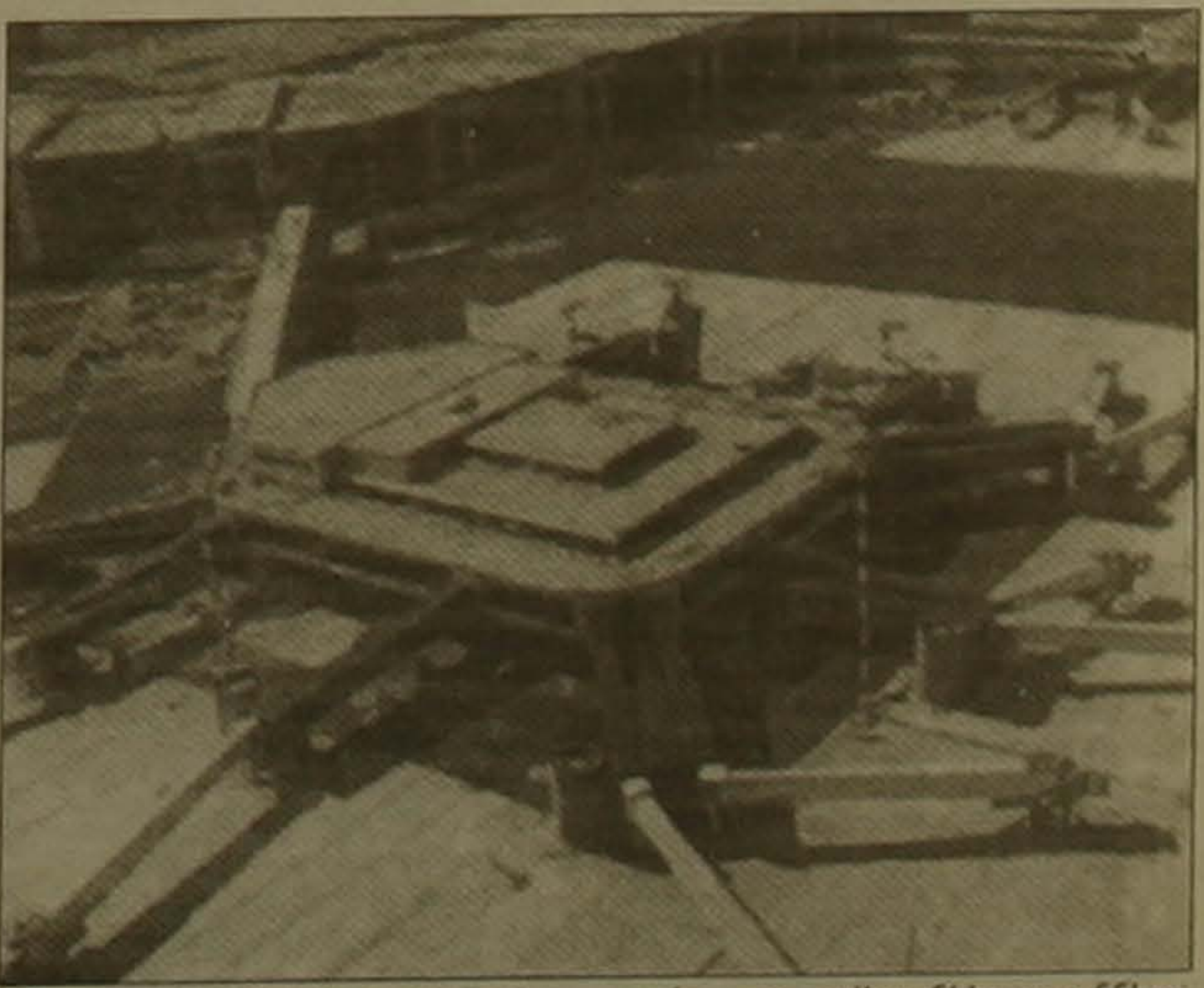

մայրուղով կամ երկաթուղով: Ի դեպ, «Ալիտալիա» ավիաընկերության Միլան-Հռոմ չվերթի թռիչքներն առաջվա պես իրականացվում են «Լինատե» օդանավակայանից, ինչը որոշակի առավելություն է տալիս իտալական ընկերությանը:

Փոխադրամիջոցների համար պատասխանատու եվրակոմիսար Նեյլ Քինոկի կարծիքով, «Մալպենսան» լրիվ կարողությամբ կկարողանա գործել միայն հետագայում: «Ըստ որում, չվերթերի կառավարումը կիրականացնեն ոչ թե Իտալիայի կառավարությունը կամ Եվրահանձնաժողովը, այլ ավիաընկերությունները ելնելով կոնկրետ առեւտրային չափանիշներից», հայտարարեց նա «Էքսպրես» հանդեսի թղթակցին:

Բայց Իտալիայի վարչապետը եւ տրանսպորտի նախարարը գտնում են, որ «Մալպենսա» օդանավակայանի վիճահարույց խնդիրը Եվրահամայնքում «պետությունների ազգային շահերի ոտնահարման բնորոշ օրինակ է»: Հիրավի, Եվրամիությունում բոլոր հարցերի առթիվ համաձայնության ապահովումը նույնքան դժվար է, որքան Միլանից «Մալպենսա» հասնելը:

Պ. Ք.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ծերմեծյանի երբեմնի ուսանողուհին, որ «ծուլության պատճառով» մեկ տարի հետո թողել էր ուսումնարանը, իմ ռուսաց լեզվի ուսուցչուհին էր: «Ծույլ» բնորոշումը հենց իրենն է Նինա Մարգսյանինը, սակայն ավելացնեմ, որ կյանքի երեք խամ տարիները բոլորած կինն այսօր էլ շրջապատին զարմացնում է իր կենսախնդությամբ ու ջանասիրությամբ: Ինքս էլ չեմ համակերպվում «ծույլ» բառի հետ, վերհիշելով, թե նա ինչպես չէր զլանում մայրաքաղաքից Գառնի հասցնել ծանր ալբոմները, որոնցում խնամքով ամփոփել էր համաշխարհային հռչակ ունեցող արտիստների, արվեստի ու մշակույթի հայ գործիչների լուսանկարները, դասական գրողներին ու նրանց ստեղծագործությունները ներկայացնող բազմաթիվ նյութեր, նկարներ... Եվ այս ամենը զուտ օրվա թեման մատչելի դարձնելու, որքան հնարավոր է աշակերտների մտահորիզոնն ընդլայնելու նպատակով:

Երբեք չէր հոգնում: Դասաժամի արտառոց ոգեւորությամբ ու ջանասիրությամբ շարունակում էր աշակերտների հետ զբաղվել նաեւ դասամիջոցներին: Ժամանակ առ ժամանակ փոխում էր հետաքրքրությունը արվեստի այս կամ այն ճյուղի նկատմամբ՝ գեղանկարչություն, հելլենային աշխատանք... ցանկը կարելի է շարունակել՝ մշտապես հիանալով նրա ստեղծածի կատարելությամբ: «Ամեն ինչ ուզում եմ տաղանդով անել», ասում էր նա՝ այդ ամենը սիրով փոխանցելով հետաքրքրասեր աշակերտներին: Սակայն հրաժարվել է ցուցահանդեսներից՝ «ինձ թվացել է, որ կատարյալ չէ, թեպետ շատ են հավանել»:

Դրանք սովորական դասաժամեր չէին, ու թեպետ այնքան էլ հասուն չէինք ասվածը խորությամբ ընկալելու համար, սակայն գիտակցում էինք, որ մեր ուսուցչուհին սովորական ուսուցչուհի չէ, եւ ռուս գրականությունը դասացուցակի հերթական առարկան չէ: Նինա Մարգսյանի հետ հետաքրքիր էին անցնում եւ էքսկուրսիաները, եւ կինո ու թատրոն հաճախելը: Գրական յուրաքանչյուր ստեղծագործության կարող էր նոր իմաստ հաղորդել եւ աշակերտներին գրեթե հավասարապես սիրելի դարձնել դասական հեղինակների գլուխգործոցները: Զնայած հպարտություն էր նման ուսուցչուհի ունենալը եւ իսկական ուսուցչին հենց այդպես էինք պատկերացնում, այնուամենայնիվ, այսօրվա չափանիշներից ելնելով պիտի հարցնեինք արվեստն ու գրականությունն այդքան լավ յուրացրած, յուղաներկն ու պաստառն իրենից անբաժան պահող կինը ի՞նչ հետաքրքրություն էր գտել դպրոցում:

Ցավոք, ժամանակը երկար սպասեցնել չտվեց: Զնչին վարձատրությունից իսկ զրկված ուսուցիչը, որքան էլ նվիրյալ լիներ, հազիվ թե միջոցներ հայթայթեր մայրաքաղաքից գյուղ հասնելու համար: Համենայն դեպս, դա երկար չէր կարող տեւել: Այդպես էլ եղավ: Արդեն հինգ տարի է Նինա Մարգսյանը դպրոցում չէ: Մտահոգված էի՝ տեսնես ինչպե՞ս է ապրում, բայց հավաստացած էի, որ ուսուցիչներիցս շատերի նման կյանքի հորձանուտին չի տրվի: Փորձում էի նրան պատկերացնել դպրոցներից մեկում «գլուխ պահելուց» կամ ասեղիքը վճարովի պարապմունքների համար խնայելիս, ինչը չգրված օրենքի նման ընդօրինակում է իրեն «հարգող» ամեն ուսուցիչ, դարձյալ չէր ստացվում:

Համոզված էի, որ Նինա Մարգսյանն ստեղծված իրավիճակից դուրս գալու եւ հասարակությանը կրկին պիտանի լինելու ելքը կգտնի իրեն հատուկ յուրօրինակ գործով: Չէի սխալվել. այս անգամ, ինչպես ինքն է ասում, «լուրջ գիտությամբ» է զբաղվում: Ուսումնասիրում է յուրաքանչյուր ծառ ու թփի «լեզուն», ցանկանում է գտնել հանրությանը պիտանի լինելու նրանց նշանակությունը եւ ափսոսում դպրոցում «վատնած» տարիները: Այնուամենայնիվ, անչափ ցավագին ընդունեցի լուրը՝ չցանկանալով սիրելի ուսուցչուհուս տեսնել այդ դերում: Ինքն էլ է խոստովանում. «92 թվականից հրաժարվեցի բոլոր հետաքրքրություններիցս, անգամ նկարելուց եւ սկսեցի եղինջ ու փիփերթ վաճառել: Ընտանիքիս կերակրել էր հարկավոր, սակայն մտավորականի կեցվածքս խանգարում էր»: Միակ մխիթարությունը թերեւս այն էր, որ այդ աշխատանքում նույնպես Նինա Մարգսյանը ստեղծագործական մոտեցում էր ցուցաբերել՝ խորամուխ լինելով գիտական գրականության մեջ ու հարգուփորձ անելով ժողովրդին, որին ամենագետն է համարում:

Այս ամենը գովազդ չէ ուսուցչուհուս ուղղված, մանավանդ որ նա տեղը թափուր է...

Ուսուցչուհիս հրաժարվել է գաղափարախոսությունից զուրկ դպրոցից եւ ...

«Դպրոց վերադառնալու ցանկություն չունեմ, որովհետեւ արժեքները փոխվել են: Սովետական գաղափարախոսությունն անցյալ է, իսկ մենք հին ժողովուրդ ենք, սակայն մեր ազգային արժեքները կորուստի ենք մատնում՝ երեխային զրկելով գաղափարախոսությունից: Զոր նյութը ինձ չի ծգում, յուրաքանչյուր կերպար ինչ-որ հիմքի վրա ենք մատուցել, այսօր այդ հիմքը բացակայում է»:

Ուսուցչին դպրոցից վանող հաջորդ, ամենաբացասական պահը, որն անձնական վիրավորանք են ընդունում տարրական կրթությամբ ոչ մասնագետ կադրերով ուսուցչական կազմը համալրելն է: Իշխանությունների կողմից դպրության ու ուսուցչին ուղղված այս քամահրական վերաբերմունքին էլ հետեւեց կրթօջախների քայքայումը: Իր կյանքը դպրոցից դուրս չպատկերացնող ուսուցիչը հարկադրված էր մտածել նոր մասնագիտություն ձեռք բերելու մասին, եթե դեռ հնարավոր է: Այդ իմաստով Տերը բարեհաճ է գտնվել ուսուցչուհուս հանդեպ՝ հիսունհինգ տարեկանում նոր մասնագիտություն է ձեռք բերել եւ շատ գոհ է իր գիտական գործունեությունից: Իսկ դպրո՞ցը...

Կարծում ենք կրթական հաստատությունների վարկի վերականգնումը պետք է սկսել ուսուցչի դերի գնահատումից: Այդ իմաստով պատահական չէր մեկ տարի առաջ կրթության ու գիտության նախկին նախարար Արտաշես Պետրոսյանին ուղղված մեր հարցը՝ փորձո՞ւմ եք վերականգնել ուսուցչի կորսված հեղինակությունը... Պատասխանը հուսադրող էր... Այդ հույսն է դեռեւս դպրոցին կառչած պահում ի վերուստ իրենց կոչումը ուսուցանող համարողներին:

ՄԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Լուսանկարումը՝ նկարագրի բացահայտման հավաստի միջոց

Նոյեմբերի 26-ից դեկտեմբերի 9-ը «Հովհաննես Թումանյանի» տուն-թանգարանում գործելու է «Գերմանական դիմանկարային լուսանկար» ցուցահանդեսը, որը կազմակերպվել է Գերմանիայի Դաշնակցային Հանրապետության դեսպանատան եւ Երեւանի «Արեւելք-Արեւմուտք» կենտրոնի համատեղ ջանքերով: Ցուցահանդեսը ստեղծվել է Շտուտգարդի արտաքին կապերի ինստիտուտում, որն իր ժողովրդի պատմական որոշակի ժամանակահատվածի կյանքն արտացոլող լուսանկարները մեծ սիրով, խնամքով ու ճշտապահությամբ է հավաքել, մի բան, որը բնորոշ է գերմանացիներին:

Եթե հետաղարձ հայացք գցենք լուսանկարչական դիմանկարի՝ որպես արվեստի մի նոր տեսակի զարգացման պատմությանը, ապա նրա սկզբնավորումը համարվում է 1839 թվականը եւ կապվում ֆրանսիացի արվեստագետ Լուիս Ժան Մանդե Դագերի անվան հետ: Գերմանախոս երկրներում լուսանկարչությունը սկսում է զարգանալ 19-րդ դարի երկրորդ կեսից եւ զարգացման ավելի մեծ թափ ստանում 1988-ին, երբ ստեղծվում է առաջին «Կոդակ» խցիկը, իր հայտնի լոզունգով՝ «Պարզապես սեղմեք կոճակը, իսկ մնացածը մեզ թողեք»: Դիմանկարային լուսանկարչության զարգացումը պայմանավորված էր նաեւ այն հանգամանքով, որ պատվիրելով դիմանկարներ, հասարակության առավել հարուստ խավը ձգտում էր բարձրացնել ու ցուցադրել իր կարգավիճակը: Ընդհանուր առմամբ դիմանկար-լուսանկարը կարելի է համարել մարդկային նկարագրի բացահայտման հավաստի միջոց: Հայ ժողովրդի կյանքի վերաբերյալ նման ցուցահանդեսի ստեղծումը, պայմանավորված պատմական միանգամայն այլ պայմաններով, թերեւս, դժվար լինի, բայց ոչ անկարելի: Այս միտքը ծնվում է ակամա, երբ դիտում ես գերմանական այդ հոյակապ ցուցահանդեսը, որը լուսանկարչական արվեստի մի հրաշալի հավաքածու է: Այն ունի ոչ միայն գեղագիտական, այլեւ ճանաչողական ու պատմական մեծ արժեք, բացահայտում է Գերմանիայի պատմության տվյալ ժամանակահատվածի հասարակական, քաղաքական կյանքը: Ցուցանմուշներն ավելի հաճախ ներկայացնում են միջին հասարակական խավին, իհարկե, կան նաեւ քաղաքական գործիչների դիմանկարներ, խմբակային լուսանկարներ՝ կյանքի տարբեր իրավիճակներում: Ցուցահանդեսը ներկայացվել է աշխարհի մի շարք երկրներում, ինչպես նաեւ Ղազախստանում, Վրաստանում:

Ցուցահանդեսի բացմանը նախորդող մամուլի ասուլիսում Հայաստանում Գերմանիայի դեսպանատան երրորդ քարտուղար Մարիոն Ռամարկեսը գոհունակությամբ նշեց «Արեւելք-Արեւմուտք» կենտրոնի կատարած աշխատանքը, հույս հայտնելով, որ նման միջոցառումները կնպաստեն մշակութային կապերի հաստատմանը եւ տեղեկատվության փոխանակմանը: Ծանոթանալով բազմաթիվ ցուցանմուշներին, համոզվում ես, որ դիմանկարային լուսանկարչությունը Գերմանիայում հաստատապես մուտք է գործել ժողովրդի կյանքի մեջ եւ կազմում է նրա մշակույթի անբաժան մասը:

ԺԱՍՄԻՆԵ ԱՐԵՎՇԱՏՅԱՆ

Արմեն Խաչատրյանը՝ 1998-ի Տարվա մարդ

Հաճույքով թերթում եմ Ա. Խաչասրյանի «Տիեզերաց ճշմարտությունը Պարույր Սեւակի «Մարդը ափի մեջ» ժողովածուում» գիրքը: Սիրում եմ շեղվել ընդունվածից՝ նորը գտնելու հույսով, այսինքն՝ «պարականոն» (որ նույնն է, ապոկրիֆիկ) մտածելակերպով: Այդպես, փնտրումների մեջ եմ Դալիի եւ նմանների նկարներում, Մարտի կամ Կամյուի եւ նրանց շրջապատի ստեղծագործություններում: Նույն ընկալումով, ավելի ճիշտ՝ նույն նշանաբանով երիտասարդ գիտնական-գրականագետ Խաչասրյանը ընթերցողին յուրովի ներկայացնում է մեծն Պարույր Սեւակի ստեղծագործական գլուխգործոցը: Զգիտեմ, թե Սեւակն ինչպես է նայել իր Ստեղծածին, բայց Արմենն ինձ տանում է ապոկրիֆիզմի ուղով՝ սկզբունքորեն տարբերվելով մինչ այդ իմացածս սեւակագիտական վերլուծություններից: Եվ պատահական չէ, որ հեռավոր Նյու Յորքի Գիտությունների ակադեմիայի գրականության եւ գրականագիտության խորհուրդը բարձր գնահատելով իրենց անհայտ բանաստեղծի նման վերլուծականը՝ գիտնականին առաջարկեց դառնալ իր անդամը:

Գիտնական-գրականագետի օրվա գործնական մասը նվիրված է իր իսկ մասնակցությամբ ստեղծված երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանին, որի պրոռեկտորն է ուսուցանում եւ միջազգային հարաբերությունների գծով:

Բազմաբովանդակ է Արմեն Խաչասրյանի հասարակական գործունեությունը: Յուրաքանչյուր նման գործչի ճանաչողության չափանիշը միջազգային հեղինակությունն է: Դժվար է գտնել մեր երկրում աշխատած որեւէ դիվանագիտական ծառայության ղեկավարի, որի հետ չի հանդիպել, չի զրուցել ու բանակցել Խաչասրյանը: Մինչեւ այժմ ամենաջերմ զգացումներով են նրա հետ կապված ՀՀ-ում ԱՄՆ-ի նախկին դեսպան պարոն Թոմսենը, Եգիպտոսի, Իրանի, Հունաստանի մեր երկրում հավատարմագրված դեսպանները: Նրա օրացույցը լի է մեր երկիր ժամանած բազմաթիվ անվանի քաղաքական գործիչների, մեկենասների, միջազգային կազմակերպությունների ղեկավարների եւ ներկայացուցիչների, լրագրողների հետ հանդիպումների նշումներով:

Նման գիտա-մանկավարժական, քաղաքական ու հասարակական գործունեությունը ճանաչվեց ամերիկյան կենսագրական ինստիտուտի կողմից: Ինստիտուտի Գիտական խորհրդի ներկայացմամբ Արմեն Խաչասրյանի կենսագրականն ընդգրկվեց իրենց կողմից հրատարակվող «Նշանավոր մարդիկ» միջազգային տեղեկագրի 8-րդ հատորում (1998 ABI, INC, p. 8): Ավելին, նույն խորհրդի որոշմամբ պրոֆեսոր Խաչասրյանին շնորհեց 1998-ի Տարվա մարդ մրցանակ կոչումը եւ ոսկե մեդալ:

ԳԱԳԻԿ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
Պրոֆեսոր

Ցուցահանդես «Անահիտ» հանդեսի հոբելյանին

Հայ մշակույթի երեւելի դեմքերից է բազմաշնորհ Արշակ Չոպանյանը, որը հարյուր տարի առաջ հիմնադրեց «Անահիտ» ազգային, գրական, գեղարվեստական ամսյա հանդեսը: Լույս է տեսել Փարիզում 1898–1911, 1929–40, 1946–49 թվականներին: 1929-ից կրել է «Հանդես մտածման եւ արվեստի», իսկ 1947-ից՝ «Հանդես գրականության եւ արվեստի» անունները: Հանդեսը թեեւ լույս է տեսել ընդհատումներով, բայց մեծ ծառայություններ է մատուցել հայ մշակույթի հարստացման ու տարածման գործին, հայ համայնքների եւ մայր հայրենիքի կապերի ամրապնդմանը: Ուսումնասիրություններով, ակնարկներով ու հոդվածներով այնտեղ հանդես են եկել Ն. Ադոնցը, Հ. Օշականը, Գ. Լեւոնյանը: Հարկ է նշել հատկապես նրա խմբագիր Արշակ Չոպանյանի «Հայ գրականության եւ լեզվի պտղաքն», «Մեր երեկն ու այսօրը», «Տպավորություններ եւ հիշատակներ խորհրդային Հայաստանից» հրատարակությունները: Իբրեւ մարդու եւ մտավորականի, Արշակ Չոպանյանին բարձր են գնահա-

տել թե՛ իր ժամանակակիցները եւ թե՛ հետնորդները: «Սիրելի, անփոխարինելի մարդ էր,– գրում է Ավ. Իսահակյանը,– հայրենիքին, ժողովրդին անկեղծորեն նվիրված: Անդրդվելի նվիրված էր հայ մշակույթին: Շատ եմ սիրում նրան եւ եղբայրաբար կարոտել եմ, բարի, կրքոտ, անխոնջ...»: Իսկ նրա կյանքի ու գործունեության լավագույն հետազոտող գրականագետ Կարլեն Դալլաքյանը գտնում էր, որ եթե Չոպանյանն այլեւս ոչինչ կատարած չլիներ, միայն «Անահիտ» հանդեսը բավական պիտի լիներ որպես մնայուն հուշարձան մեր մշակույթի բազմավաստակ գործչին:

Հանդեսի 100-ամյա հոբելյանի առթիվ Հայաստանի ազգային գրադարանի գիտական ընթերցասրահի հարեւանությամբ բացվել է ցուցահանդես, որը ձեւավորված է հանդեսի տարբեր տարիների համարներով, քաղվածքներով, լուսանկարներով:

Ընթերցողները տեղեկանում են, որ տարբեր ժամանակներում հանդեսին աշխատակցել են Ավ. Իսահակյանը, Սիամանթոն, Դ. Վարուժանը, Ալ. Շիրվանզադեն, Ռ. Զարդարյանը: Այնտեղ տպագրվել են համաշխարհային դասականներ, Ֆիրդուսու, Սաադիի, Օմար Խայամի, քանդակագործներ Արսեն Երկաթի, Մարի Արմենյանի, Վահրամ Թաթուլի եւ այլոց ստեղծագործությունները:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՒԼՈՒՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Աչքի ընկան լեգեոնականները

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/8 փուլի առաջին խաղերը

Երեքշաբթի օրն անցկացվեցին ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/8 փուլի առաջին խաղերը:

Իսպանական Վիգոյում կայացած խաղում իրեն հիանալի դրսեւորեց տեղի «Սելտան»: Հանդիպումն սկսվեց ու ընթացավ դաշտի տերերի գրոհներով: Մի քանի անգամ «Լիվերպուլին» փրկեց դարպասապահ Դեւիդ Ջեյմսը: Սակայն 34-րդ րոպեին գնդակը հայտնվեց իսպանական թիմի դարպասում: Անգլիացիների պաշտպանի հարձակվող Մայքլ Օուենն իրեն հատուկ արագությամբ պոկվեց մրցակցի պաշտպաններից, առաջացավ դեպի դարպասը եւ բացեց խաղի հաշիվը: Երկրորդ խաղակեսում «Սելտայի» առավելությունը վերջապես զգացնել տվեց: Աչքի ընկան իսպանական թիմի լեգեոնականները: Հաշիվը հավասարեցրեց ռուս Ալեքսանդր Մոստովոյը (54), ապա նրա հայրենակից Վալերի Կարպինը առաջ մղեց «Սելտային» (65), իսկ քոնիացի Վլադո Բուղերը վերջակետ դրեց (90):

Իսպանական երկու թիմերի՝ Սան Սեբաստիանի «Ռեալ Սոսյեդադի» եւ Մադրիդի «Ատլետիկոյի» հանդիպումը լարված պայքարից հետո ավարտվեց դաշտի տերերի հաղթանակով: Հաշիվը բացեց «Ատլետիկոյի» հանրահայտ ֆուտբոլիստ Ժունինյոն, սակայն հետագայում «Ռեալ Սոսյեդադի» խաղացողները կարողացան երկու գնդակ խփել եւ պոկել հաղթանակը:

Խոշոր հաշվով մրցակցի նկատմամբ առավելության հասավ իտալական «Բոլոնիան»: Այստեղ աչքի ընկավ ռուսաստանցի լեգեոնական Իգոր Կոլիվանովը: Նա մեկ գնդակ խփեց «Բետիսին», իսկ երկուսն էլ իսպանական թիմի դարպասում հայտնվեցին նրա փոխանցումներից հետո: Իտալական մեկ այլ թիմ՝ «Ռոման» մեծ դժվարությամբ «պոկեց» հաղթանակը «Ցյուրիխից»: Մրցավարն ավելացրել էր ժամանակը, եւ լրացուցիչ 6-րդ րոպեին, այն էլ 11 մետրանոց տուգանային հարվածով, Ֆրանչեսկո Տոտտին խփեց հաղթական գոլը:

Իտալական երրորդ թիմը՝ «Պարման», «Գլազգո Ռեյնջերսի» հետ խաղում հաղթանակից զրկվեց հանդիպման վերջում: Շոտլանդացիներին պարտությունից փրկեց Գորդ Ուոլլեսի դիպուկ հարվածը:

Ամենաշատ գոլ գրանցվեց «Գրասհոպերս»-«Բորդո» խաղում: Այստեղ թիմերը երեքական գնդակ խփեցին մեկմեկու եւ հաշտությամբ բաժանվեցին: Շվեյցարական թիմի կազմում լավ տպավորություն թողեց վրաց լեգեոնական Միխայիլ Կավելաշվիլին, որը 20-րդ րոպեին գրավեց «Բորդոյի» դարպասը:

Նույնպես ոչ-ոքի ավարտվեց ֆրանսիական երկու թիմերի՝ «Մոնակոյի» եւ «Օլիմպիկի» հանդիպումը: Դաշտի տերերն անընդհատ հաշիվը հավասարեցնողի դերում էին: Նրանցից գոլերը խփեցին Դավիդ Տրեզեգեն (16-րդ րոպեին, 11 մետրանոց հարվածով) եւ Լյուդովիկ Ժուլին (56), հյուրերից՝ Ռոբեր Պիրեսը (9) եւ Տիտի Կամարան (39): Այս խաղն առանձնացավ երկու թիմերի ֆուտբոլիստների կոպտությամբ: Մրցավարը 10 դեղին քարտ ցույց տվեց խաղացողներին, իսկ մարսելցի Ֆլորիան Մորիսին (63) եւ մոնեգասկ Ֆրանկ Դումային (69) հեռացրեց խաղադաշտից:

Ֆրանսիական մեկ այլ թիմ՝ «Լիոնը» եւս խաղն ավարտեց 10 հոգով: Կոպտության համար մրցավարը կարմիր քարտ էր ցույց տվել նրա խաղացողներից մեկին: Սակայն դժվարին պայքարում լիոնցիները կարողացան առավելության հասնել «Բրյուգգեի» նկատմամբ:

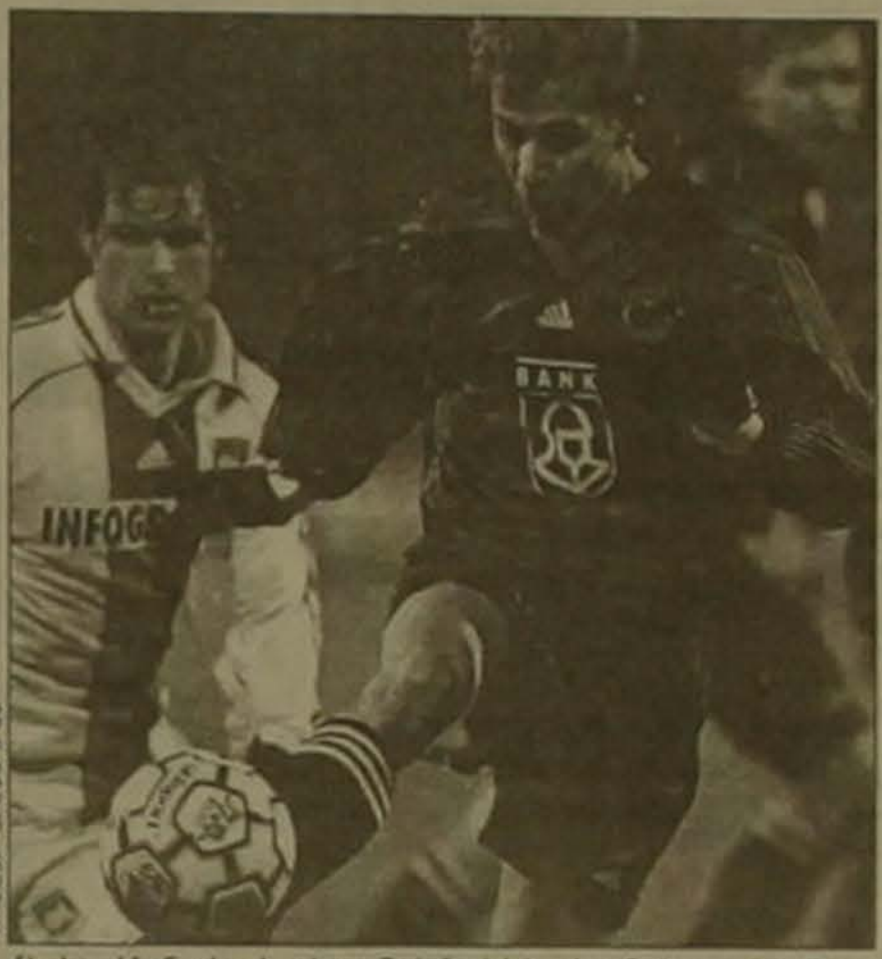

Գլազգո Ռեյնջերս (Շոտլանդիա)-Պարմա (Իտալիա)՝	1-1
Բոլոնիա (Իտալիա)-Բետիս (Իսպանիա)՝	4-1
Ռոմա (Իտալիա)-Ցյուրիխ (Շվեյցարիա)՝	1-0
Գրասհոպերս (Շվեյցարիա)-Բորդո (Ֆրանսիա)՝	3-3
Մոնակո (Ֆրանսիա)-Օլիմպիկ (Ֆրանսիա)՝	2-2
Լիոն (Ֆրանսիա)-Բրյուգգե (Բելգիա)՝	1-0
Ռեալ Սոսյեդադ (Իսպանիա)-Ատլետիկո (Իսպանիա)՝	2-1
Սելտա (Իսպանիա)-Լիվերպուլ (Անգլիա)՝	3-1

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/8 փուլի պատասխան խաղերը տեղի կունենան դեկտեմբերի 8-ին:

ԹԵՆԻՍ

Աղասին կշարունակի՞ առաջնությունը

Հաննովերում սկսվեց աշխարհի տղամարդկանց առաջնությունը: Շատ բարձր է մրցանակային հիմնադրամը՝ 3,5 մլն դոլար, իսկ դրանից 700 հազարը բաժին կհասնի չեմպիոնին:

Առաջնությունը սկսվեց «կարմիր» խմբի երկու թենիսիստների՝ Փիթ Սամփրասի (ԱՄՆ) եւ Եվգենի Կաֆելնիկովի (Ռուսաստան) հանդիպումով: Սամփրասի առավելությունը մրցակցի նկատմամբ ակնհայտ էր, եւ նա հաղթեց 6-2, 6-4 հաշվով: Նույն խմբի մյուս խաղն ավելի համառ ընթացավ: Կառլոս Մոյան (Իսպանիա), որը սովորաբար անհաջող է հանդես գալիս մարզասրահներում, այս անգամ վերելքով խաղաց եւ 6-7, 7-5, 6-3 հաշվով պարտության մատնեց Կարոլ Կուչերային (Սլովակիա):

Մյուս՝ «սպիտակ» խմբում Թիմ Հենմանը (Անգլիա) հաղթեց Մարսելո Ռիոսին (Չիլի)՝ 7-5, 6-1: Շատերն այս արդյունքը կարող են անսպասելի համարել, սակայն անգլիացի թենիսիստը հիանալի խաղաց ու բոլոր առումներով գերազանցեց իր ուժեղ մրցակցին:

Մրցաշարից առաջ կասկածի տակ էր ամերիկացի թենիսիստ Անդրե Աղասիի մասնակցությունը: Բանն այն է, որ նրան անհանգստացնում էր մեջքի վնասվածքը: Սակայն նա մտավ մրցապարեզ՝ հույս ունենալով, որ կկարողանա ըստ արժանվույն հանդես գալ առաջնությունում: Անդրանիկ խաղում հանդիպելով իսպանացի Ալեքս Կորետխայի հետ՝ Աղասին շահեց առաջին խաղափուլը (7-5): Սակայն արդեն երկրորդում զգացնել տվեց վնասվածքը, եւ Աղասին զիջեց (3-6): Երրորդ խաղափուլում, երբ հաշիվը 2-1 էր՝ հօգուտ Կորետխայի, Անդրեն հրաժարվեց պայքարը շարունակելուց: Ամենայն հավանականությամբ նա չի կարողանա շարունակել առաջնությունը:

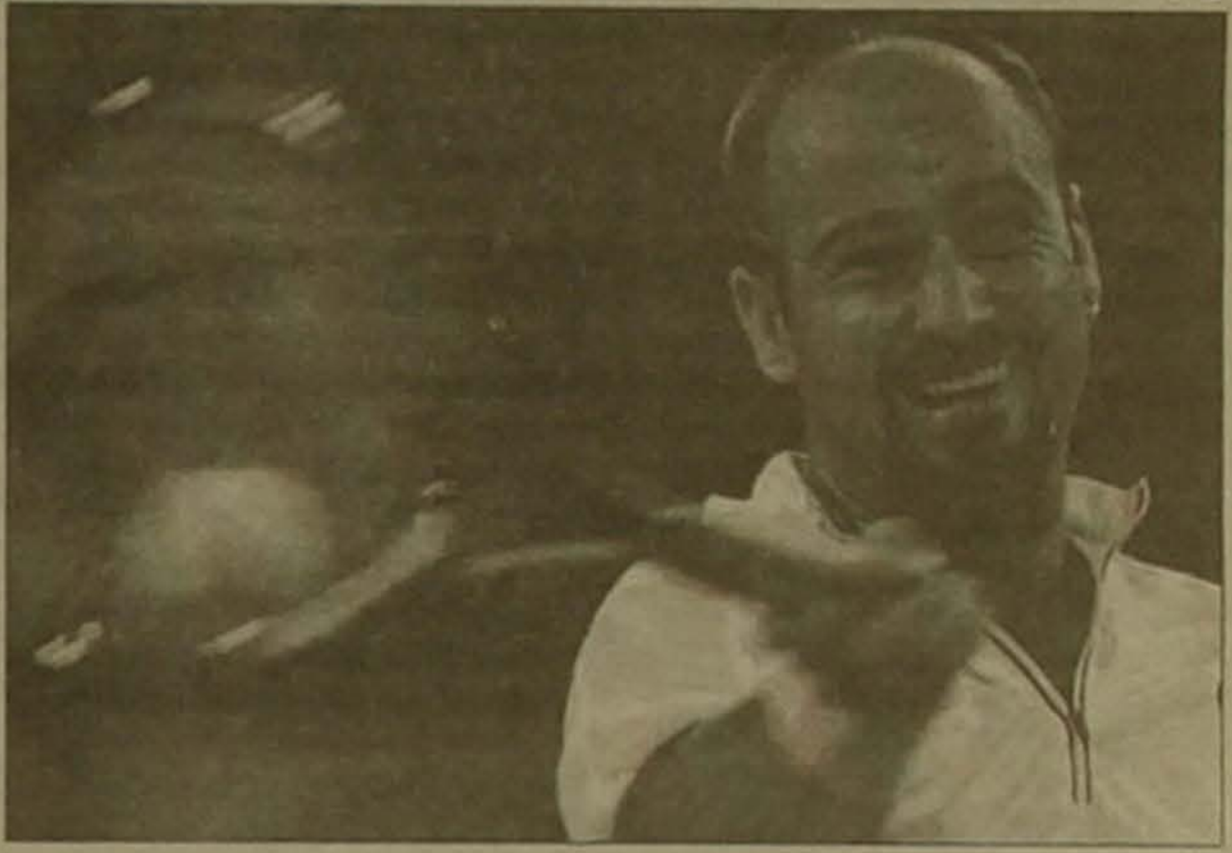

Ամերիկյան Հարտֆորդ քաղաքում ավարտվեց տղամարդկանց զույգերի աշխարհի առաջնությունը: Մրցումներում հանդես եկած ութ զույգերից ուժեղագույնը ճանաչվեց հոլանդական Յակո Էլտինգ-Պոլ Հաարհուս երկյակը: Վճռական խաղում հոլանդացիները 6-4, 6-2, 7-5 հաշվով հաղթեցին Դանիել Նեստոր (Կանադա)-Մարկ Կնոուլ (Բահամյան կղզիներ) զույգին եւ նվաճեցին աշխարհի չեմպիոնի կոչումը:

«Մեծ մրցանակի» չորրորդ փուլը

Փարիզում անցկացվեց գեղասահքի «Մեծ մրցանակ» շարքի չորրորդ փուլը՝ «Տրոֆի Լալիկ» մրցաշարը: Այստեղ երկուական հաղթանակ տարան Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի մարզիկները: Մենասահքերում հաջող հանդես եկան Ռուսաստանի ներկայացուցիչները: Տղամարդկանց մրցապայքարում հաղթեց աշխարհի չեմպիոն Ալեքսեյ Յագուդինը, կանանցից ուժեղագույնը Մարիա Բուտիրսկայան էր: Զուգասահքերում ավելի ուժեղ գտնվեցին տանտերերը՝ Ֆրանսիայի մարզիկները: Սպորտային զույգերի մրցումներում հաղթեցին Սառա Աբիտբոլը եւ Ստեֆան Բեռնադին, պարային զույգերի մրցումներում՝ Մարինա Անիսինան եւ Գվենդալ Պեյզերան: Առջեւում հինգերորդ փուլն է՝ «Ռուսաստանի մեծ մրցանակի» խաղարկությունը: Այն կանցկացվի Մոսկվայի «Սոկոլնիկի» մրցապալատում:

Ռեկորդային թվով մասնակիցներ

Կազմակերպվածությամբ, մասնակիցների քանակով բավականին ուժեղ տպավորություն թողեց Բուենոս Այրեսում տեղի ունեցած 8 կիլոմետրանոց ավանդական վազքամրցումը: Արգենտինայի մայրաքաղաքում 3-րդ անգամ անցկացված վազքին, որը նշանավորում է նոր մրցաշրջանի բացումը, մասնակցեցին տարբեր երկրների 66 հազար 862 վազորդներ: Տղամարդկանց մրցապայքարում հաղթանակ տարավ ուրուգվայցի մարզիկ Նեստոր Գարսիան: Նա կարողացավ առաջ անցնել շատ ուժեղ մրցակիցներից, այդ թվում՝ նաեւ հանրահայտ քենիացիներից: Կանանցից ուժեղագույնը Կանադայի ներկայացուցիչ Քերրին Բաքլերն էր:

Պայքարը կշարունակեն չորս թիմեր

Ճապոնիայում շարունակվում է վոլեյբոլի տղամարդկանց աշխարհի առաջնությունը:

Այժմ, երկրորդ փուլում, երկու մրցաշարերում ընդգրկված 8-ական թիմեր պայքարում են առաջին եւ երկրորդ տեղեր գրավելու համար, ինչը հնարավորություն կտա վիճարկել առաջնության մեդալները:

Առաջին խմբից պայքարը շարունակելու լավ հնարավորություններ են պահպանում Իտալիայի, Հոլանդիայի, Հարավսլավիայի եւ Ռուսաստանի հավաքականները: Մյուս խմբում առավել հաջող են հանդես գալիս Բրազիլիայի, Կուբայի եւ Իսպանիայի հավաքականները:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Գավաթի խաղարկության նոր ժամկետները

Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիան որոշել է Կոնֆեդերացիայի գավաթի խաղարկության նոր ժամկետները: Այս մրցաշարը, որին մասնակցում են աշխարհամասերի առաջնությունների հաղթողները, նախապես որոշվել էր անցկացնել հունվարի 8-20-ը: Մասնակիցների մեծ մասը կտրուկ կերպով դեմ էր արտահայտվել այդ ժամկետներին, եւ ահա հարցը վերանայվեց. գավաթի խաղարկությունը կանցկացվի 1999 թվականի հուլիսի 28-ից օգոստոսի 8-ը:

Մեխիկոյում կմրցեն առաջին խմբի մասնակիցները՝ Մեխիկայի, Բոլիվիայի, Եգիպտոսի եւ Սաուդյան Արաբիայի հավաքականները, իսկ Մեխիկայի մեկ այլ քաղաքում՝ Գվադալախարայում հանդես կգան երկրորդ խմբի մասնակիցներ Բրազիլիայի, Ֆրանսիայի, ԱՄՆ-ի եւ Նոր Զելանդիայի հավաքականները:

Հետաձգվեց մեկ շաբաթով

Երեկ երեկոյան Չեմպիոնների լիգայի 6 խմբերում անցկացվեցին 5-րդ տուրի հանդիպումները: Սակայն 12 խաղի փոխարեն կայացան դրանցից 11-ը:

Ֆուտբոլային ասոցիացիաների եվրոպական ֆեդերացիայի (ՈՒԵՖԱ) հատուկ հանձնաժողովը որոշում է կայացրել Ստամբուլի «Գալաթասարայ» եւ Թուրինի «Յուվենտուս» թիմերի միջեւ կայանալիք խաղն անցկացնել մեկ շաբաթ անց՝ դեկտեմբերի 2-ին: Տեղափոխման առիթը վերջերս Իտալիայի եւ Թուրքիայի միջեւ ստեղծված լարված հարաբերություններն են: Թուրքերը պահանջում են իրենց հանձնել քրդական առաջնորդ Աբդուլլա Օջալանին, որը ձերբակալվել էր Հռոմում, իսկ իտալացիները մերժում են:

Եվ ահա, «Յուվենտուս» ակումբի ղեկավարները մտածելով, որ հակաիտալական տրամադրությունները կխախտեն նաեւ խաղի ժամանակ եւ նրա շուրջը, խնդրել էր այդ հանդիպումը նույնիսկ չեզոք դաշտ տեղափոխել, սակայն ՈՒԵՖԱ-ն բավարարվեց հետաձգելով:

Իհարկե, թուրքերը բողոքեցին այդ որոշման դեմ՝ նշելով, որ այդ դեպքում իրենց թիմը կարճ ժամանակամիջոցում ստիպված է չորս խաղ անցկացնել: Սակայն պարզ է, որ ՈՒԵՖԱ-ն հարկ չհամարեց իր որոշումը վերանայել:

Լավագույնը Ֆրանց Բեկենբաուերն է

Ֆուտբոլի պատմության ու վիճակագրության միջազգային ֆեդերացիան 20-րդ դարի Գերմանիայի լավագույն ֆուտբոլիստ է անվանել Ֆրանց Բեկենբաուերին: «Կայզեր Ֆրանցը» (նրան այդպես են անվանում) 1974 թվականին երկրի հավաքականի կազմում դարձել է աշխարհի չեմպիոն, հանդես գալով Մյունխենի «Բավարիայում», նվաճել է ակումբային թիմերի համար սահմանված բազում մրցանակներ: Հրապարակված ցուցակում նա առաջ է անցել Գերդ Մյուլլերից, Ֆրից Վալտերից, Ուվե Զեելերից, Լոթար Մաթեուսից եւ մյուսներից:

Ֆրանց Բեկենբաուերը հավակնում է նաեւ մեկ այլ, ավելի պատվավոր կոչման: Բանն այն է, որ վերոհիշյալ ֆեդերացիան մտադիր է որոշել նաեւ մեր հարյուրամյակի եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստին: Թեկնածուների ցուցակում Բեկենբաուերից բացի ընդգրկված են այնպիսի լեգենդար ֆուտբոլիստներ, ինչպիսիք են Սթենլի Մեթյուզը, Բոբի Չառլտոնը (Անգլիա), Ալֆրեդո դի Ստեֆանոն (Իսպանիա), Ֆերենց Պուշկաշը (Հունգարիա), Էյսեբիոն (Պորտուգալիա), Յոհան Կրոյֆը (Հոլանդիա), Միշել Պլատինին (Ֆրանսիա):

Յուրօրինակ մրցույթի հաղթողին մրցանակը կհանձնվի Ռոտենբուրգում՝ հունվարի 10-11-ը անցկացվելիք գալա-ներկայացման ժամանակ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՆԱՎԹ

Թուրքիան «անէթիկական» է համարում Ջեյհանի ծրագրերից հրաժարվելը

Ինչպես մեր երեկվա համարով տեղեկացրել ենք, Թուրքիան որոշել է խիստ պատժամիջոցներ կիրառել բրիտանական British Petroleum եւ ամերիկյան AMOCO խոշոր նավթային ընկերությունների դեմ, նրանց զրկելով Թուրքիայում մի շարք նավթարդյունաբերական ծրագրեր իրականացնելու արտոնությունից:

Լրագրողներ Լեյլա Բուլտոնն Անկարայից եւ Ռոբերտ Կորզինը Լոնդոնից հեղինակավոր «Ֆայնենշըլ թայմս» թերթի նոյեմբերի 20-ի համարում գրում են, որ Կասպիականից դեպի թուրքական նավահանգիստ Ջեյհան ձգվող 4 մլրդ դոլար արժողությամբ խողովակաշարի շինարարության գաղափարին հակառակվելու համար Թուրքիան որոշել է «վարձահատույց» լինել այդ ընկերություններին: Ենթադրվում է, որ կառավարությունը հրահանգած լինի «Տուպրաս» պետական ընկերությանը (որը գործարկում է երկրի հինգ նավթազտիչ կայաններից չորսը) դադարեցնելու չմշակված նավթի գնումն այդ երկու ընկերություններից:

British Petroleum-ը, որը մինչ տարեվերջ պետք է փոխարինի AMOCO-ին, հայտնել է, որ սահմանափակումների վերաբերյալ ոչ մի պաշտոնական տեղեկություն չի ստացել, բայց ստանալու դեպքում «շատ մեծ ուշադրությամբ կքննարկի հանգամանքները»:

Թուրքիայի էներգետիկայի փոխնախարար Յուրդակուլ Յիգիտգուդենը հրաժարվել է հաստատել թուրքական թերթերից մեկի հաղորդած լուրը այդ ընկերություններից չմշակված նավթի գնումները դադարեցնելու վերաբերյալ:

«Հասկանալի է, որ զարգացած շուկայական տնտեսության մեջ ոչ ոք չի կարող սահմանափակումներ դնել որեւէ ընկերության կամ կոնսորցիումի վրա, սակայն... բնականաբար թուրքական ընկերությունները ցանկանում են հասկանալ, թե որ (օտար) ընկերություններն են շահագրգռված Թուրքիայի ապագա հեռանկարներով», ասել է նա:

Ընդհանուր առմամբ պատժամիջոցները նվազագույն ազդեցություն կունենան British Petroleum-ի վրա, նշել է ընկերության պատասխանատուներից մեկը, սակայն դրանք կարող են սահմանափակել թուրքական շուկա մուտք գործելու հնարավորությունները: Ենթադրվում է, որ սահմանափակումների շրջանակներում Տուպրասից մշակված արտադրանքի ձեռքբերման քանակը British Petroleum-ի համար առաջիկա տարի նույնը կլինի, ինչ եղել է անցյալ տարի՝ 1997-ին: Իսկ AMOCO-ն ընդհանրապես դուրս է մղվել Էգեյան ծովի վրա (Իզմիրի մոտակայքում) նախատեսված կայանը եգիպտական բնական գազով մատակարարելու մեկ միլիարդ արժողությամբ ծրագրից:

Թուրքական կառավարության գործադրած այս անմիջական ճնշումը, գրում է այնուհետեւ «Ֆայնենշըլ թայմսը», վերջին զարգացումն է Անկարայի եւ BP-ի առաջնորդությամբ Ադրբեջանի երեք նավթադաշտերում զարգացման ծրագրեր վարող միջազգային կոնսորցիումի միջեւ ծավալված բանավեճի, որն արդեն երկար ժամանակ է առաջ է գնում:

Ամերիկյան կառավարության ամբողջական աջակցությամբ, վերջին շաբաթների ընթացքում Թուրքիան ուժեղացրել է դեպի վիճահարույց Ջեյհան կայանը տանող խողովակաշարի շինարարության քարոզչությունը, հակառակ այն փաստին, որ կոնսորցիումի անդամների մեծամասնությունը շահութաբեր չի համարում: Բացի TPAO թուրքական ընկերությունից, կոնսորցիումի մյուս բոլոր անդամները նախապատվությունը տալիս են Կասպիականից Սուփսա (Վրաստան) ավելի կարճ ճանապարհին:

Պրն Յիգիտգուդենը բողոքել է, ասելով, որ որոշ օտար ընկերություններ «անէթիկական» ձեւով են վարվել Ջեյհանի ծրագիրը վարկաբեկելու գործում: Ի հակադրություն որոշ ընկերությունների, որոնք ամեն շաբաթ փոխում են իրենց նշած թվերը, կառավարությունը, ասել է նա, դեռեւս այն կարծիքին է, որ այդ խողովակաշարը կարժենա ընդամենը 2.3 միլիարդ դոլար: Նա նույնպես հայտնել է, որ Թուրքիան չի բացահայտի այդ ծրագիրն ավելի գրավիչ դարձնելու փաստերը, մինչեւ British Petroleum-ը եւ մյուս ընկերությունները նախապես չհայտնեն իրենց սկզբունքային շահագրգռվածությունը այդ ծրագրի վերաբերյալ:

Ի ԼՈՒՐ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ

Մամուլի ազգային ակումբը «Զանգվածային լրատվամիջոցներն ու ժողովրդավարությունը» ծրագրի շրջանակներում լրագրողներին հրավիրում է հանդիպման ԱՐ հեռուստաընկերության նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Մերուժան Տեր-Գուլանյանի հետ:

Հանդիպումը կկայանա ուրբաթ՝ նոյեմբերի 27-ին, ժամը 13:30-ին, Մամուլի ազգային ակումբում (Արշակունյաց 2, 10-րդ հարկ, հեռ. 569158):

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Լաս Վեգաս» կազինոն հրավիրում է աշխատանքի 20 գեղեցկադեմ, 18-25 տարեկան, ռուսերենի գիտակ աղջիկների (հասակը 165 սմ-ից բարձր): Հրապուրիչ աշխատավարձով:

Դիմել ***537491*** *հեռախոսահամարով կամ ներկայանալ 18 Մաշտոցի հասցեով, ժամը 19-21-ը, երեկոյան:*

MEKPRESS

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

1999 թվականի համար Արմենպրես պետական փակ բաժնետիրական ընկերությունն առաջարկում է.

- Տարաբնույթ նորությունների ժապավեններ **հանրապետական, միջազգային, տարածաշրջանային** (հայերեն եւ ռուսերեն)
- **Armenpress Bulletin**-նորությունների ժապավեն անգլերեն
- **Մասնագիտացված տնտեսական ժապավեն**՝ հանրապետական եւ միջազգային (հայերեն, անգլերեն ու ռուսերեն)
- **Հանրապետական մամուլի ամենօրյա տեսություն** (հայերեն եւ անգլերեն)
- **Ֆոտոծառայություններ.** հանրապետական ֆոտոնորություններ, Ռոյթեր համաշխարհային գործակալության ֆոտոնորություններ, Արմենպրեսի տարեկան ֆոտոտեղեկատվությամբ լազերային սկավառակներ, այլ ֆոտոծառայություններ
- **Գովազդային ծառայություններ.** տպոնյալ պայմաններով գովազդի զետեղում զանգվածային լրատվամիջոցներում, ներառյալ Ինտերնետը, գովազդային տեղեկագրերի, ծալագրքույկների ստեղծում
- **Համակարգչային զանազան ծառայություններ,** ներառյալ էլեկտրոնային փոստով հաղորդումների ուղարկումն ու ընդունումը
- **Համապիտանի մամլո սրահ**՝ հանդերձված մամլո ասուլիսների, հանդիպումների, շնորհանդեսների եւ այլնի անցկացման համար
- **Լրատվության բնագավառի այլ ծառայություններ**՝ պատվիրատուի ցանկությամբ

Գործում է զեղչերի ճկուն համակարգ

Մեր հասցեն է. Երեւան, Իսահակյան 28,
հեռ. 528460, 526702,
ֆաքս (3742) 151738, (8852) 525789
E-mail: contact@armenpress.am, apnews@armenpress.am

Պինոչետն Անգլիայում չունի անձեռնմխելիություն

ԼՈՆԴՈՆ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մեծ Բրիտանիայի բարձրագույն դատական ատյանը՝ Լորդերի պալատը նոյեմբերի 25-ին վճռել է, որ Չիլիի նախկին բռնապետ գեներալ Ա. Պինոչետը Անգլիայում չունի անձեռնմխելիություն, հետեւաբար առայժմ նա պարտավոր է մնալ Լոնդոնում, ապագայում բրիտանական իշխանությունները նրան կարող են հանձնել Իսպանիայի իրավապահ մարմիններին: Պինոչետը

մեղադրվում է բռնապետության տարիներին ցեղասպանություն եւ ահաբեկչություններ կատարելու մեջ: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, դեկտեմբերի 2-ին Մեծ Բրիտանիայի ՆԳ նախարար Ջաք Սթրոուն կորոշի հանձնե՞լ Պինոչետին Իսպանիայի դատարանին, թե՞ ոչ: Ըստ BBC ռադիոկայանի, բելգիական մագիստրատը տվել է գեներալ Պինոչետի ձերբակալության միջազգային օրդեր: Այդպիսով Բելգիան դարձավ չորրորդ երկիրը, որ պահանջում է հանձնել նրան: Ավելի վաղ նույնն արել են Իսպանիան, Ֆրանսիան եւ Շվեյցարիան: Վերջին պահին «Ազգ»-ը տեղեկացավ, որ Անգլիայի Գերագույն դատական ատյանը որոշել է Պինոչետին հանձնել Իսպանիային:

ԱՊՀ ճակատագրում վճռական բեկում

Սկիզբը էջ 1

Ըստ Բ. Բերեզովսկու՝ նորացված ԱՊՀ կառույցն անհրաժեշտ պայմաններ կստեղծի ազատ առեւտրի գոտու համաձայնագրի իրականացման համար, որը տեւական ժամանակ է, ինչ տեղապտույտում է: Ազատ առեւտրի գոտին կդառնա մեկնարկն իրական տնտեսական համագործակցության: Հիշեցնենք՝ ազատ առեւտրի գոտու համաձայնագրի նախագիծը ծնվել է 1997 թ. ապրիլին, նախատեսում է ներքին շուկաների պաշտպանություն, բարեխիղճ մրցակցություն եւ փոխադարձ պայմանավորվածությունների իրագործում: Սակայն փոխհամաձայնությունը դեռեւս ձեռք բերված չէ եւ կռվախնձորն անուղղակի հարկերի գանձումն է: Օրակարգում սահմանապահ զորքերի, ուղեկալների եւ իրավապահ մարմինների աշխատանքի մասին համաձայնագրեր կան: Ուկրաինայի առաջարկով հատուկ քննարկվելու է ՌԴ եւ ԱՊՀ պետությունների ֆինանսական շուկաների իրավիճակը եւ բացասական հետեւանքների առավելագույնս չեզոքացման ամենափրկիչ ծրագիր:

ՌԴ վարչապետ Ե. Պրիմակովը համաձայն էր Բ. Բերեզովսկու հետ մի հարցում. տնտեսական համագործակցությունն ինքնին շարժիչ է լոկոմոտիվ նորացվելիք համագործակցության: Նա յուրովի լավատես էր. «Չկա չարիք առանց բարիքի. դժվարությունները մերձեցնում են մեր երկրները, եւ ավելի կնպաստեն տնտեսական համագործակցության ճանապարհին միավորվելուն»:

Քննարկումներից մեկ ժամ անց պայթեց «ականը»՝ Բ. Բերեզովսկու ծրագրերին համաձայնած որոշ պետություններ ետ են կանգնում իրենց որոշումից: Հնչեց տեղեկատվություն, թե անգամ իրենց «խաբել են»: Թվում է՝ ԱՊՀ-ին մնում է ապրել մի քանի ժամ...

Ասուլիսի սրահում կիսակլոր սեղանից հավաքեցին ԱՊՀ անդամ պետությունների վարչապետների անուններով վահանակները՝ մնացին լոկ 2-ը՝ Բերեզովսկին եւ Պրիմակովը: Խորհրդանշական էր պակաս էր ողորմաթասը: Բայց 2 քաղաքական այրերը անթափանց էին: Ե. Պրիմակովը բավարարվեց Բ. Բերեզովսկու ծրագրի ձախողումը մեղմելով «հարցն ի գիտություն ընդունվեց», հայտարարեց նա ի լուր լրագրողների: Չմոռանալով նաեւ նշել, որ ինքը դեմ էր կամ այնքան էլ կողմ չէր Բ. Բերեզովսկու առաջարկներին...

ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը դեռ ինքնաթիռում լրագրողներին առաջարկեց մարտական տրամադրվել: Ինչ վերաբերում է ԱՊՀ-ին, ապա Հայաստանը կողմ է ապակենտրոն կառույցի բարեփոխման, քիչ ստորաբաժանումներ, ամփոփ գումարներ եւ համակարգված աշխատանք: Ռուսաստանը դեռ հապաղում է:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

26 Նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Արեգ
18.00 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
19.00 Խոշոր շահում
19.15 Մարդը եւ օրենքը
19.35 Գործարար մարդիկ
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հավատամք
21.00 Հեռուստախաղ «Համայնապատկեր»
21.30 Հինգշաբթի
22.10 Գ/Ֆ «Ձմեռը Վենետիկում» (1-ին մաս)
24.00 Հայլուր

ՆՈՐՔ

19.00 Լուրեր
19.10 Մուլտֆիլմ
19.20 Մենք եւ կենդանիները
19.35 Միասին («Միր»)
20.20 Զինուժ
20.40 Վլադիմիր Աբաջյան
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը հուշում են
21.30 Հեռուստասերիալ «Ծովային ոստիկանություն» (17-րդ մաս)
22.15 Սիրեցեք զմիմեանս
22.20 «Օրացույց» («Երեւան» ստուդիա)
23.00 Լուրեր
23.15 Գեղֆիլմ «Հուսարական բալլադ»

19.05 Մամուլի սուրհանդակ
19.15 Հրապարակ
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Գ/Ֆ «Բնական մահ»
21.10 Ռեժիսոր Լեւոն Մկրտչյանը ներկայացնում է «Պարույր Սեւակ»
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Հրապարակ
22.15 Քաղաք
22.30 Մամուլի սուրհանդակ
22.40 Գանձերի կղզին կամ ինչպես տեսանք մենք Անգլիան
22.50 Կամ ... կամ (Կրկնություն)
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Գիշերային կինոսրահ Ա. Տարկովսկու «Հայելին» ֆիլմը
01.40 Սուրհանդակ

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 00.25 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
16.45 Հրաշալի ընկերակցություն
17.05 Խելոք կանայք եւ տղամարդիկ
17.35 Մինչեւ 16 տարեկան եւ ավելի
18.00 «Դաժան հրեշտակը»
19.15 Այդ զվարճալի կենդանիները
19.45 Պիկ ժամ
20.05 Որպեսզի հիշեն...
20.45 Սերիալ «Ստվերներն անհետանում են կեսօրին»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Գ/Ֆ «Մոտումյան ճանապարհի վրա»
00.40 «Խաղաղ տուն» «Արծաթե կրկնակոշիկում»
01.15 Գ/Ֆ «Հուսահատվածների ամրոցը»

РТР

8.00, 10.30, 10.50 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.55 Ապրանքներ փոստով
11.00 Սերիալ «Օվկիանոս»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն...
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Պետերբուրգյան գաղտնիքներ»
13.25 Հին բնակարան. 1977 թիվ (2-րդ մաս)
14.35 «Խանութ բազմոցի վրա»
14.55 Անշարժ գույքի խանութ
15.35 Սերիալ «Դինաստիա-2. Քոլբի ընտանիքը»
16.20 Հեռուստասերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 «Հեքիաթային հեծանիկ»
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Համակարգիչ
19.15 Գ/Ֆ «Կլիմ Սամգինի կյանքը»
20.30 Հերթապահ բաժանմունք
20.35 «Մի իրադարձության պատմություն»
21.35 Մանրամասներ
21.45 «Երկու դաշնամուր»
22.30 Հեռուստասերիալ «Կեղտոտ պարեր»
22.55 Ռուսական սերիալ «Ինքնակոչիկները»
23.55 Սերիալ «Կեղծավորը»
00.45 Հերթապահ բաժանմունք
01.30 Բարձր նորաձեւության շաբաթ Մոսկվայում

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրքերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 953. Տպաքանակը՝ 4000. Ստորագրված է տպագրության՝ 25. 11. 1998. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@